

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyně Mgr. Jany Jurečkové a Mgr. Andrey Veselé ve věci

žalobce

EC Financial Services, a.s., IČ: 24243744,
se sídlem Pražská 636, Dolní Břežany,

zastoupeného JUDr. Liborem Němcem, Ph.D., advokátem,
se sídlem Husova 5, Praha 1,

proti

žalované

Česká národní banka, IČ: 48136450,
se sídlem Na Příkopě 864/28, Praha 1,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 2. 2024, č. j. 2024/023646/CNB/110

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Česká národní banka jako správní orgán prvního stupně rozhodnutím ze dne 27. 9. 2023, č. j. 2023/125799/570, uložila žalobci pokutu ve výši 2 500 000 Kč za to, že v období ode dne 26. 10. 2019 do dne 24. 11. 2021, v celkem 26 401 případech, ve kterých bylo požádáno o předčasné splacení spotřebitelského úvěru poskytnutého v hotovosti, poměrně nesnížil celkové náklady spotřebitelského úvěru o výši poplatku za sjednání úvěru a poplatku za vyhodnocení úvěru, které by byl spotřebitel povinen uhradit v případě, kdyby nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Tímto jednáním žalobce neumožnil spotřebitelům předčasné splacení spotřebitelských úvěrů v souladu s § 117 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., O spotřebitelském úvěru, (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“ nebo jen „zákon“) a tímto jednáním se dopustil přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru.
2. Správní orgán prvního stupně takto postupoval poté, co zjistil, že oba poplatky byly součástí celkových nákladů spotřebitelského úvěru, spotřebitelé měli oba poplatky splácet v rámci pravidelných splátek s tím, že poplatky byly rozloženy rovnoměrně do všech splátek za celou dobu trvání závazku. Výše obou poplatků byla stanovena v závislosti na dvou proměnných: jistiny daného spotřebitelského úvěru a délce jeho splatnosti, v obou poplatcích byla zakalkulovaná i zisková marže. Žalobce při předčasném splacení spotřebitelského úvěru požadoval úhradu plné výše obou poplatků s odkazem na smluvní ujednání pro případ předčasného splacení úvěru.
3. Proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně podal žalobce rozklad, o němž rozhodla Bankovní rada České národní banky (dále „žalovaná“) tak, že podaný rozklad zamítla a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdila.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalovaného, replika žalobce

4. V podané žalobě žalobce vymezil šest okruhů žalobních námitek:
 - A) Nezákonnost napadeného rozhodnutí, jednání žalobce není přestupkem, interpretace zákona žalovanou nepřipustným způsobem rozšiřuje meze trestnosti.
 - B) Nepřezkoumatelnost obou rozhodnutí pro nedostatek důvodů spočívající v nedostatečném vypořádání námitek žalobce. Nesrozumitelnost a vnitřní rozpornost napadeného rozhodnutí.
 - C) Nesprávné právní posouzení věci, konkrétně nesprávná interpretace § 117 zákona o spotřebitelském úvěru.
 - D) Nedostatečně a nesprávně zjištěný skutkový stav věci.
 - E) Překvapivost obou rozhodnutí.
 - F) Nepřiměřená výše uložené pokuty.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

5. Zároveň žalobce navrhl, aby soud předložil Soudnímu dvoru Evropské Unie (SDEU) předběžnou otázku ve znění: „*Musí být čl. 16 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a rady 2008/48 /ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice rady 87/102/EHS vykládá v tom smyslu, že právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru v případě předčasného splacení úvěru zahrnuje všechny náklady, které nese spotřebitel, a to včetně nákladů nezávislých na době trvání smlouvy, které jsou hrazeny třetí osobě, jako jsou například náklady za úřední ověření podpisu, nahlédnutí do databáze za účel posouzení spotřebitelovy úvěruschopnosti nebo odměnu externího zprostředkovatele na zprostředkování úvěru?*“
6. Žalobce v prvé žalobní námitce uvedl, že obě rozhodnutí žalované jsou v rozporu s čl. 39 Listiny základních práv a svobod, neboť byl žalobce postihnut za čin, který v zákoně jako přestupek není označen. Žalobce nesouhlasí s tím, že by porušil ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.
7. Žalobce uvedl, že v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru je nezbytné rozlišovat náklady závislé a nezávislé na době trvání spotřebitelského úvěru, závislé náklady jsou náklady, které vznikají nebo musí být vynakládány v průběhu trvání smluvního vztahu, typickým nákladem spotřebitelského úvěru závislým na době trvání smlouvy je úrok, nezávislé náklady jsou náklady, které musí být vynaloženy věřitelem, dlužníkem nebo třetí osobou v souvislosti s uzavřením smlouvy a výše těchto nákladů je nezávislá na délce doby trvání smlouvy. Příkladem nezávislého nákladu je náklad za nahlédnutí do databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru platí, že v případě předčasného splacení úvěru má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl povinen platit v případě, kdyby nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.
8. Poplatek za sjednání úvěru a poplatek za vyhodnocení úvěrů jsou náklady vynaložené žalobcem v souvislosti s poskytnutím úvěru. Jde tedy o náklady nezávislé na době trvání úvěrové smlouvy, a tedy o náklady, které je spotřebitel povinen hradit bez ohledu na to, zda došlo nebo nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, tyto náklady proto nemusí být dle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru při předčasném splacení jakkoliv snižovány.
9. V další části žaloby žalobce podal podrobný výklad uvedeného zákonného ustanovení, včetně historického přehledu. Jak uvedl, ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je transpozicí čl. 16 odst. 1 Směrnice 2008/48/ES (dále jen „Směrnice“) až do vydání rozsudku Soudního dvora ze dne 11. 9. 2018, C– 383/18 ve věci Lexitor, (dále jen „rozsudek nebo věc Lexitor“) v české ani zahraniční literatuře nevyvstaly pochyby, že čl. 16 odst. 1 Směrnice zakládá pouze právo na snížení nákladů závislých na době trvání smlouvy, náklady nezávislé na době trvání smlouvy neměly být předčasným splacením dotčeny.
10. Předchozí právní úprava – zákon č. 145/2010 Sb. v § 15 odst. 1 stanovila, že spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru, v takovém případě má spotřebitel právo na poměrné snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru. Ačkoliv se z důvodové zprávy podávalo, že spotřebitel při předčasném splacení nemá právo na snížení nákladů nezávislých na době trvání smlouvy text zákona mohl naznačovat, že spotřebiteli takové právo náleží. Následně

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

bylo ustanovení změněno zákonem č. 43/2013 Sb., který založil právo spotřebitele na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdyby nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, tím zákonodárce upřesnil, že pouze náklady za smlouvy, tj. náklady závislé na době trvání smlouvy mají být předčasným splacením dotčeny.

11. Předčasné splacení úvěru a jeho podmínky byly upraveny v § 15 odst. 1 zákona, platný zákon o spotřebitelském úvěru upravuje právo na snížení nákladů spotřebitelského úvěru při předčasném splacení v § 117, jeho znění je identické s § 15 odst. 1 předchozí právní úpravy, a tedy závěry literatury i rozhodovací praxe jsou přenositelné i při jeho výkladu, to bylo výslovně potvrzeno v rámci legislativního procesu. Žalobce uvedl, že přístup rozhodovací praxe k právu spotřebitele na snížení nákladů spotřebitelského úvěru při předčasném splacení lze ilustrovat na rozhodnutí Finančního arbitra z 12. 10. 2015 sp.zn. FA/SU/535/2014. V tomto případě finanční arbitr rozhodl, že součástí celkových nákladů smlouvy o úvěru je i poplatek za sjednání smlouvy.
12. Soudní dvůr v rozsudku Lexitor dospěl k závěru, že čl. 16 odst. 1 Směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru při předčasném splacení zahrnuje nejen náklady závislé na době trvání smlouvy o úvěru, ale také náklady na dobu trvání smlouvy nezávislé. Český zákonodárce na rozdíl od úprav v Německu a Rakousku na tento rozsudek nezareagoval. Je proto nutné posoudit, zda § 117 odst. 1 zákona připouští výklad konformní se závěrem soudního dvora ve věci Lexitor. Žalobce dále podal přehled praxe rakouského Nejvyššího soudního dvora a historický výklad.
13. Žalobce uzavřel, že ustanovení § 117 odst. 1 zákona nepřipouští výklad konformní se závěrem soudního dvora ve věci Lexitor. Dle dnes platné právní úpravy se proto v případě předčasného splacení nesnižují náklady spotřebitelského úvěru nezávislé na době trvání smlouvy. A tedy jednání žalobce není jednání protiprávní.
14. V podaném rozkladu žalobce argumentoval obdobným způsobem, odkazoval na odbornou literaturu, rozhodovací praxi i legislativní vývoj. Uvedl, že samo rozhodnutí Soudního dvora nemůže být důvodem pro změnu výkladu § 117 odst. 1 zákona. Konstatoval, že národní právo nelze s poukazem na požadavek eurokonformního výkladu vyložit proti významu, který lze na základě znění normy a okolností konkrétního případu očekávat, již proto okolnost, že do doby rozhodnutí ve věci Lexitor byl § 117 zákonodárcem, literaturou i aplikační praxí orgánu veřejné moci vykládán odlišně, než jej vyložil. Soudní dvůr implikuje nemožnost vyložit § 117 odst. 1 způsobem, jaký podal Soudní dvůr. Žalovaná nicméně argumentaci žalobce odmítla s tím, že doktrinální výklad nemůže převážit nad jinými formami výkladu.
15. V další části žalobní argumentace se žalobce zaměřil na údajné zakomponování odměny do poplatků za sjednání a vyhodnocení úvěru. Žalobce nezpochybňuje, že při předčasném splacení má spotřebitel právo na ponížení nákladů závislých na době trvání smlouvy.
16. Správní orgán prvního stupně dospěl k závěru, že skutečnost, že optikou účastníka řízení se jednalo o náklady, které vznikly již v souvislosti s poskytnutím spotřebitelského úvěru nehraje v posuzovaném případě žádnou roli. Žalobce proti tomuto paušalizujícímu závěru brojil v rozkladu, neboť podle názoru prvostupňového orgánu by musel při předčasném splacení poměrně snížit poplatek za sjednání úvěru a poplatek za vyhodnocení úvěru bez ohledu na to, zda poplatky nebo jejich část kryly náklady závislé či nezávislé na době

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

trvání smlouvy. Z této úvahy prvostupňový orgán vycházel také při určení výše pokuty. Žalobce označil za vnitřně rozporné a nepřezkoumatelné ty části rozhodnutí o rozkladu, kde mu ze strany žalovaného bylo vytýkáno, že součástí poplatku za sjednání a vyhodnocení úvěru byly také náklady závislé na době trvání smlouvy. Rozkladem se totiž domáhal toho, aby správní orgán jasně vymezil, které náklady v rámci poplatků dříve uplatňovaných žalobcem považuje za náklady závislé na době trvání smlouvy, tj. náklady, které měly být dle jeho názoru snižovány. To však žalovaný neučinil. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí navíc vyplývá, že žalobce byl potrestán za neponížení nákladů nezávislých na době trvání smlouvy.

17. Žalobce nesouhlasí s tím, že žalovaná zaujala stanovisko, které vedlo k závěru, že rozhodnutí ve věci Lexitor překoná dosavadní jednotnou rozhodovací praxi orgánů veřejné moci i doktrinální výklad. Eurokonformní výklad nemůže sloužit k tomu, aby pomocí něj byly rozšiřovány nebo dokonce nově vytvářeny skutkové podstaty či jinak zpříšňovány podmínky odpovědnosti jednotlivce za veřejnoprávní delikty stanovené vnitrostátním právem členského státu mající povahu trestního obvinění ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Jinak řečeno, eurokonformní výklad nemůže sloužit k prolomení zásady *nullum crimen sine lege*. I kdyby bylo pomocí eurokonformního výkladu dovozeno, že v horizontálních vztazích mezi poskytovatelem a spotřebitelem je poskytovatel povinen při předčasném splacení snížit také náklady nezávislé na době trvání smlouvy, nemůže tento výklad sloužit pro založení odpovědnosti poskytovatele za přestupek podle § 154 odst. 1 písmeno v) zákona. Výklad podaný Soudním dvorem se u národních předpisů prosadí pouze, pokud není výkladem *contra legem*.
18. Žalobce dále podal vlastní výklad a interpretaci rozsudku. Lexitor. Jak uvedl Soudní dvůr v této věci uzavřel, že čl. 16 odst. 1 Směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru v případě předčasného splacení úvěru zahrnuje všechny náklady, které nese spotřebitel. Ve výroku rozsudku neodkázal Soudní dvůr na pojem celkové náklady úvěru ve smyslu čl. 3 tři písm. g) Směrnice. Tedy celkové náklady spotřebitelského úvěru dle § 3 odst. 2 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru. Otevírá tedy otázku, jaké všechny typové náklady se při předčasném splacení snižují. Správní orgán v prvostupňovém rozhodnutí vyložil rozhodnutí Soudního dvora tak, že předčasným splacením dochází k ponížení všech nákladů spotřebitelského úvěru. Takový závěr však podle žalobce správný není. Soudní dvůr se ve věci Lexitor zabýval právem na snížení nákladů spotřebitelského úvěru představující náklady věřitele, nikoliv náklady třetí osoby (stanovisko generálního advokáta Sánchez-Bordona). Význam rozsudku je proto omezen na skutkové okolnosti obdobné těm, které panovaly v tehdy projednávané věci. Z rozsudku Lexitor vyplývá, že předčasným splacením spotřebitelského úvěru se snižují náklady úvěru představující interní náklady věřitele, tento rozsudek se však nezabýval otázkou, zda předčasné splacení snižuje náklady úvěru nezávislé na době trvání smlouvy hrazené třetí osobě.
19. Žalobce dále uvedl, že zákonodárce v Německu a Rakousku zareagoval na rozsudek ve věci Lexitor změnou tamních zákonů, přičemž rakouská úprava se explicitně vyslovila pro závěr, že předčasným splacením spotřebitelského úvěru se nesnižují náklady nezávislé na době trvání smlouvy hrazené třetí osobou. Žalobce má za to, že pokud by Soudnímu dvoru byla taková otázka předložena, právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru nezávislých na době trvání smlouvy by omezil na ty náklady, které představují

interní náklady poskytovatele úvěrů a předčasným splacením nechal nedotčené náklady představující náklady třetích stran. Potřebu odlišit při předčasném splacení náklady poskytovatele a třetích stran, podporuje také srovnání s úpravou práva spotřebitele odstoupit od smlouvy. I v případě výkonu tohoto výjimečného časově omezeného práva nemá spotřebitel právo na vrácení nákladů hrazených orgánům veřejné správy, musí-li spotřebitel při odstoupení od smlouvy nést tyto náklady, tím spíše je musí nést při předčasném splacení.

20. Žalobce v další části žalobní argumentace namítá nepřezkoumatelnost rozhodnutí obou správních orgánů s ohledem na skutková zjištění. V řízení žalobce namítal, že poplatky za sjednání a poplatek za vyhodnocení spotřebitelského úvěru jsou náklady nezávislé na době trvání smlouvy. V rámci řízení před správním orgánem prvního stupně žalobce na výzvu tohoto orgánu vyplnil tabulku, v níž popisoval náklady hrazené pomocí poplatků. Kolonka sčítající veškeré náklady se nazývá „celkové náklady včetně ziskové marže“. Z tohoto označení prvostupňový orgán dovodil, že v obou poplatcích byla započítána i část zisku. Žalobce však opakovaně argumentoval tím, že součástí poplatků za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru není marže, ale že jimi kryje náklady související s poskytnutím úvěru, žalobce označil kolonku „celkové náklady včetně ziskové marže“ nedopatřením. Správní orgán prvního stupně však žalobci nedal možnost toto nedopatření napravit. V rozhodnutí uvedl, že argumentaci žalobce pokládá za nejasnou, aniž by žalobce vyzval k odstranění této nejasnosti. Závěry rozhodnutí jsou tak v rozporu se zásadou materiální pravdy.
21. Správní orgán prvního stupně učinil závěr, že žalobce pomocí poplatků hradí náklady vznikající v okamžiku poskytnutí úvěru. Přičemž výše poplatků za sjednání a vyhodnocení úvěru převyšuje částku, kterou měl žalobce obdržet na úrocích; pro takový závěr však není opory v provedeném dokazování.
22. Dále prvostupňový orgán žalobci vytýká, že mezi lety 2018–2021 došlo ke snížení sjednávané zápujční úrokové sazby a k nárůstu výše sjednávaných poplatků. Tento vývoj však nedal příležitost žalobci vysvětlit a zároveň není zřejmé, proč tuto skutečnost žalobci vytýká. V rozhodnutí se pak prvostupňový orgán zcela vyhnul posouzení, které části poplatků představují náklady nezávislé na době trvání smlouvy přičemž vytváří narativ, že poplatky byly konstruovány jako nástroj dosažení zisku žalobce pro případ předčasného splacení. V takovém případě byl však povinen specifikovat, jaké části poplatků za sjednání a vyhodnocení úvěru považuje za souladné se zákonem a jaké nikoliv. Z uvedených důvodů žalobce v podaném rozkladu namítl nepřezkoumatelnost prvostupňového rozhodnutí.
23. Žalovaná se s námitkou žalobce věcným způsobem nevypořádala, pouze konstatovala, že správní orgán prvního stupně rozhodl správně.
24. Žalobce trval na tom, že poplatky za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru zisk nezahrnují.
25. Žalobce cituje z napadeného rozhodnutí, v němž je uvedeno: „*podřazení nákladů spojených s existencí spotřebitelského úvěru pod náklady spojené s jeho poskytnutím je pak v posuzovaném případě důvodem, proč poplatky za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru obnášely cca 60 % jistiny poskytovaného spotřebitelského úvěru, zatímco úroky činily zlomek obou poplatků*“ a že to je „*v rozporu s tvrzením účastníka řízení, že se tak jednalo z důvodu nízké hodnoty jistiny poskytovaných spotřebitelských úvěrů*“. Uvedené tvrzení bankovní rady postrádá podle

žalobce logiku. Nízká hodnota jistiny poskytovaných spotřebitelských úvěrů totiž přirozeně způsobuje poměrně vyšší náklady na sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru v porovnání s výší jistiny či úroků, když náklady na sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru (na rozdíl od úroků) nerostou úměrně s výší jistiny.

26. K tomu žalobce uvedl příklad: „Pokud je poskytnut úvěr ve výši 5.000 Kč s 10% úrokem na dobu jednoho roku a náklady na sjednání ve výši 1.000 Kč, pak náklady činí 20 % jistiny a 200 % úroku. Pokud je však poskytnut úvěr ve výši 5.000.000 Kč s 10% úrokem na dobu jednoho roku a náklady na sjednání ve výši 1.000 Kč, pak náklady činí 0,02 % jistiny a 0,2 % úroku (rozdíl by přitom byl markantní, i kdybychom náklady v druhém případě zvýšili třeba na 10.000 Kč či 100.000 Kč)“. Argumentace žalovaného postrádá logiku.
27. Za obdobně nesprávnou pak žalobce označuje i argumentaci žalované týkající se vztahu zvýšení poplatků a snížení úroků s ohledem na vývoj reposazby. Žalovaná vyšla ze zjištění, že úrokové sazby stabilně klesaly a podle účetních závěrek žalobce za sledované období došlo v roce 2021 k nárůstu provozních a mzdových nákladů žalobce. Na základě těchto zjištění označila za vyvrácené tvrzení žalobce týkající se snížení zápujční úrokové sazby. Žalobce uvedl, že snížení zápujční úrokové sazby a zvýšení poplatku u úvěru předcházelo jak snížení reposazby za sledované období, tak nárůst nákladů žalobce. Argumentace žalované je rozporná a nepřezkoumatelná.
28. Obdobné platí i pokud jde o údajně rozporné tvrzení žalobce týkající shrnutí nákladů správy úvěru do poplatků za sjednání úvěru. Správní orgán měl dát žalobci prostor k tomu, aby své počínání vysvětlil, nikoliv je bez dalšího klást žalobci k tíži. Za zcela vadný pak označuje závěr žalované, že stěžejní námitka žalobce, podle níž se prvostupňový orgán vyhnul posouzení, které části poplatků za sjednání a vyhodnocení úvěru představují náklady nezávislé na době trvání smlouvy, je bezpředmětné. Tím spíše je zcela nezákonný závěr, podle kterého nelze vyčíslit prospěch získaný žalobcem jeho údajným protiprávním jednáním s ohledem na neprůhlednou poplatkovou strukturu.
29. Žalobce legitimně žádal, aby prvostupňový orgán specifikoval, čím konkrétně žalobce zákon porušoval, tedy jaká část poplatků je neoprávněná. Tento požadavek naplněn nebyl, a tedy nebylo specifikováno, jakým konkrétním jednáním žalobce porušil právní normu. Rozhodnutí žalované tak zásadním způsobem porušuje ústavně zaručená práva žalobce.
30. Další část žalobní argumentace žalobce zaměřil na problematiku ochrany spotřebitele. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019 sp.zn. 33 Cdo 2807/2018 žalobce uvedl, že ani v případě uplatnění práva na náhradu nákladů nezávislých na době trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru nelze ochranu spotřebitele chápat jako bezbřehou. Žalobce má za to, že správní orgán prvního stupně se nedostatečně vypořádal právě s aplikací uvedeného rozsudku, když nejprve polemizoval nad možností jeho použití na projednávaný případ a následně konstatoval, že se jedná pouze o jediný rozsudek. Žalobce spotřebitelům sděloval zcela transparentně před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru, jaká je jejich povinnost k úhradě nákladů i v případě předčasného splacení úvěru. Po žalobci nelze požadovat, aby v případě, že mu v důsledku předčasného splacení úvěru vznikne ztráta tuto hradil. Respektive sám hradil náklady na poskytnutí spotřebitelských úvěrů. Takovou ztrátu by musel kompenzovat navýšením nákladů spotřebitelského úvěru, zvýhodněné podmínky předčasného splacení by tak paradoxně dopadly na ty spotřebitele, kteří nejsou schopni spotřebitelský úvěr předčasně splatit, ti by pak platili zvýšené náklady spotřebitelského úvěru po celou dobu trvání úvěru a sponzorovali předčasné splacení těm

spotřebitelům, kteří si mohou dovolit svůj úvěr předčasně splatit. Zahrnutí nákladů nezávislých na době trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru je v rozporu se smyslem a účelem zákona, kterým je zajistit spotřebitelům rovný přístup ke spotřebitelskému úvěru.

31. Následně žalobce zaměřil žalobní námitky na uloženou pokutu.
32. V první řadě poukázal na skutečnost, že od doby vytýkaného jednání uplynuly více, než čtyři roky. Doba, která uplyne od vytýkaného jednání, snižuje jeho závažnost a s odstupem času klesá zájem společnosti na trestním postihu. Žalobce citoval z nálezů Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2002, sp.zn. Pl. ÚS 15/19 a ze dne 16. 6. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 4/20. Dobu uplynulou od spáchání přestupku žalobce je třeba považovat za okolnost svědčící v jeho prospěch, tedy okolnost polehčující. To však správní orgán prvního stupně odmítl s odkazem na nepřiléhavou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Pokud bylo žalobci vytýkáno, že v jednání pokračoval po určitou dobu, tak žalobce uvedl, že po celou dobu byl přesvědčen a je přesvědčen i nadále, že se nedopustil protiprávního jednání. Jelikož se jedná o složitou právní otázku dosud v praxi neřešenou, musel po obdržení výzvy prvostupňového orgánu interně vyřešit další postup a vyhledat odbornou pomoc, tj. ze dne na den nemohl vyhovět výzvě správního orgánu, kterou navíc pokládal za nezákonnou.
33. Žalobce obdobnou argumentaci předkládá již v podaném rozkladu, avšak žalovaná se v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí uchýlila k nepodloženým a neodůvodněným tvrzením. Povrchně a bez dalšího uvedla, že ke snížení závažnosti vytýkaného protiprávního jednání v případě žalobce nedošlo a nedošlo ani poklesu zájmu společnosti na jeho postihu. Zcela tedy rezignovala na řádné odůvodnění vydaného rozhodnutí, a i v této části je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Vada napadeného rozhodnutí spočívá rovněž v tom, že žalovaná uvedla, že z podkladů předložených žalobcem není schopna specifikovat protiprávní jednání žalobce, avšak současně uvádí, že ke snížení schopnosti správního orgánu provést řádné dokazování nedošlo. Napadené rozhodnutí je tak vnitřně rozporné. Postoj žalované, která přistupuje k posouzení délky doby uplynulé od spáchání přestupku negativně s tím, že tato doba není polehčující okolností, je nesprávný a v rozporu s doktrínou i ustálenou judikaturou, přičemž v odst. 141 rozhodnutí žalovaná vykládá a prezentuje zavádějícím způsobem zde uváděnou judikaturu.
34. Žalobce tedy shrnul, že závěr žalované, že délka doby uplynulší od spáchání přestupku, není polehčující okolností, je nesprávný a je v rozporu s judikaturou. Žalovaná byla povinna délku doby od tvrzeného spáchání přestupku vyhodnotit jako polehčující okolnost nebo řádně zdůvodnit, proč ji jako polehčující okolnost nevyhodnotila, jelikož tak neučinila, zatížila napadené rozhodnutí další podstatnou vadou.
35. Žalobce dále nesouhlasil s tím, že žalovaná posoudila jeho jednání jako trvající přestupek. S odkazem na doktrínu trestního práva, judikaturu trestních i správních soudů a důvodovou zprávu k návrhu zákona o přestupcích žalobce uvedl, že delikt je trvajícím deliktem pouze tehdy, pokud zákonným znakem takového deliktu je vyvolávání a udržování protiprávního stavu, respektive udržování protiprávního stavu, který pachatel nevyvolal. Udržování protiprávního stavu není znakem uvedeným ve skutkové podstatě deliktu podle § 153 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru. To, že se o trvající delikt jednat nemůže pak vyplývá i z gramatického vyjádření skutkové podstaty, kdy v daném případě skutková podstata přestupku obsahuje dokonalý byt slovesa „neumožnit“ vycházející z dokonavého tvaru slovesa „neumožnit“ a nikoliv z nedokonavého tvaru „neumožňovat“.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Správní orgán prvního stupně se námitkami žalobce řádně nezabýval a klasifikaci přestupku jako trvajících prostřednictvím slovesného vidu označil za mimořádně nespolehlivou. Žalobce nesouhlasí s tím, že by tyto závěry vyplývaly z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2022, č. j. 14. A 27/2022–47, neboť rozsudek městského soudu nemůže překonat konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, ostatně trvajících relevanci rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, č. j. 8As 17/2007-135, rozsudek městského soudu naopak potvrzuje.

36. Žalovaná se argumentací žalobce v rozhodnutí o rozkladu řádně nezabývala. Citovala pasáž z odborného článku nazvaného „*Pokračování v trestném činu, bromadný a trvajících trestný čin*“, avšak námitky žalobce nevypořádala. Argumenty žalobce žalovaná zkresluje a odmítá vypořádat na základě vágních a neodůvodněných či přímo nepravdivých tvrzení. Žalovaná přitom vychází z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2022, č. j. 2Afs 30/2021–61, s tím, že přestupek podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru postihuje udržování protiprávního stavu. Takový závěr je v rozporu s logickým, jazykovým, teleologickým i historickým výkladem, jak argumentoval žalobce v podaném rozkladu. Žalobce shrnul, že správní orgány obou stupňů svůj závěr o kvalifikaci přestupku údajně spáchaného žalobcem staví na nesprávných východiscích, což má za následek nesprávnost tohoto závěru. Pokud by bylo shledáno jednání žalobce přestupkem, nelze je hodnotit jako přestupek trvajících.
37. Ohledně samotné výše uložené pokuty žalobce uvedl, že od 4. 4. 2022 poměrně snižuje poplatky za poskytnutí úvěru a za vyhodnocení úvěru, neboť se dobrovolně rozhodl podrobit výkladu zaujatého ve věci správními orgány. Účel správní sankce tak odpadl, uložená sankce neplní funkci donucovacího prostředku k upuštění od protiprávního jednání a s ohledem na délku řízení se pokuta dosahující přibližně 5 % průměrného ročního kladného výsledku hospodaření žalobce jeví jako neopodstatněně vysoká. Žalobce nesouhlasí s výkladem, který ve věci zaujal správní orgán prvního stupně s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2021, č. j. 1As 98/2020, kdy odmítl přihlídnout ke skutečnosti, že žalobce od protiprávního jednání upustil jako k okolnosti polehčující. Žalobce připustil, že žalovaný k uvedené skutečnosti přeci jen přihlédl, byť po opakovaných výzvách správního orgánu, nicméně při úvaze o výši uložené pokuty k této skutečnosti nepřihlédl dostatečně.
38. Na druhou stranu žalobce zcela nesouhlasí s přitěžujícími okolnostmi, které ve věci správní orgán prvního stupně shledal. Nesouhlasí s konstatováním, že hlavním cílem zákona o spotřebitelském úvěru je ochrana spotřebitele. Tento cíl ze zákona ani ze směrnice nevyplývá. Správní orgán ve věci učinil závěr, že s ohledem na charakter podnikání žalobce, budou jeho klienty zpravidla spotřebitelé, na jejichž majetek je vedena exekuce, preferují tedy hotovostní platební styk. S tímto závěrem žalobce nesouhlasí a popírá, že by se úmyslně orientoval na poskytování spotřebitelských úvěrů v hotovosti osobám s horší úvěruschopností, natož že by snad jeho klienti měli úvěry čerpat v nekalém úmyslu vyhýbat se plnění exekučně vymáhaných povinností. Uvedená okolnost tedy v žádném případě nemůže být přitěžující okolnost. Rozhodnutí správního orgánu je v tomto ohledu nesrozumitelné a nepřezkoumatelné.
39. Druhou přitěžující okolností pak má být skutečnost, že žalobce ve svém protiprávním jednání pokračoval i poté, co mu bylo správním orgánem sděleno, že jeho postup není v souladu se zákonnou úpravou. Žalobce je od počátku přesvědčen, že se protiprávního jednání nedopustil. Po obdržení sdělení musel nejprve interně vyřešit další postup a

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

vyhledat odbornou pomoc. Nemohl tedy výzvě prvostupňového orgánu ze dne na den vyhovět, nicméně zůstává nesporné, že nakonec tak učinil. Po žalobci nebylo možno požadovat, aby od svého jednání upustil ihned po obdržení sdělení správního orgánu.

40. Žalobce vytýká přezkoumávanému rozhodnutí, že se žalovaná nevypořádala dostatečně s rozkladovými argumenty žalobce týkající se uložené sankce. Správní orgán prvního stupně nedokázal specifikovat, v jakém rozsahu považuje poplatky za sjednání a vyhodnocení úvěru za nezákonné. Skutková zjištění správního orgánu jsou tedy neúplná. Žalovaná tuto vadu nenapravila a ani dostatečným způsobem v napadeném rozhodnutí neobjasnila. Co se týče stanovení výše pokuty, uvedla žalovaná v přezkoumávaném rozhodnutí, že toto stanovení nelze vnímat jako matematický přepočít, toho se však žalobce nedomáhal, žádal pouze, aby z rozhodnutí jednoznačně vyplývalo, jaké úvahy správní orgán při stanovení výše pokuty vedl. Žalovaná se nevypořádala s námitkou žalobce, podle níž účel sankce v posuzovaném případě odpadl a potrestání žalobce již nemůže plnit donucovací funkci.
41. Způsob, jakým se žalovaná vypořádala s námitkou žalobce týkající se cíle zákona o spotřebitelském úvěru je zmatečný a nepřezkoumatelný. Správní orgán prvního stupně uvedl, že ochrana spotřebitele je hlavním cílem zákona. S tím žalobce nesouhlasil a uvedl argumenty, z jakého důvodu. Žalovaná se k této argumentaci nevyjádřila. Nevypořádala se s námitkou žalobce, že ochrana spotřebitele není bezbřehá a snaží se tvrdit, že hlavní cíl zákona a jednotlivé konkrétní zmínky o ochraně spotřebitele jsou jedno a totéž. V důsledku toho je vadné jak rozhodnutí správní orgán prvního stupně, tak rozhodnutí žalované.
42. Pokud jde o spotřebitele – klienty žalobce, nesouhlasí žalobce zásadně se závěry správního orgánu prvního stupně, podle kterých jsou žalobcovi klienti převážně osoby s horší bonitou, ohrožené exekucemi, a proto preferující půjčky v hotovosti. Tato tvrzení správních orgánů nejsou ničím podložena. Zároveň správní orgány ani netvrdí, že by se žalobce dopouštěl provinění tím, že poskytuje úvěr osobám v tíživé životní situaci.
43. Za nesprávný žalobce rovněž pokládá závěr žalované, týkající se druhé přítěžující okolnosti – pokračování v protiprávním jednání i poté, co byl na tuto protiprávnost upozorněn. Žalobce začal věc ihned interně řešit, podstatná změna podnikání si však vyžádala čas, který ostatně žalovaná neoznačuje za nepřiměřený.
44. Nepřezkoumatelné je tvrzení žalované, že jde „*nikoli složitou právní otázkou, praxí již vyřešenou*“.
45. Žalobce shrnul, že uložená pokuta ve výši 2 500 000 Kč je zcela nepřiměřená a neodpovídá skutkovým okolnostem případu.
46. Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě zrekapitulovala skutkový stav a průběh řízení, vyjádřila se k rozhodnutí SDEU ve věci Lexitor, a navrhla její zamítnutí.
47. Žalovaná neseznala žalobcem namítané porušení ustanovení čl. 39 Listiny základních práv a svobod a § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. K tomu žalovaná odkázala na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2024, č. j. 8 A 77/2022-233, který v obdobném případě porušení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru jako přestupek podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru vyhodnotil. Městský soud v Praze dospěl k závěru, že „*Jelikož při předčasném splacení má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení*“.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

spotřebitelského úvěru, dojde k porušení ust. § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru i tehdy, jestliže poskytovatel úvěru sice umožní spotřebiteli jeho předčasné splacení, avšak poruší jeho právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Pokud tedy poskytovatel úvěru zkrátí spotřebitele na tomto jeho právu, jedná v rozporu s ust. § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, a tím se dopouští přestupku podle ust. § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru.“

48. Městský soud v Praze dále konstatoval, že skutková podstata přestupku je v § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru koncipována dostatečně srozumitelně, takže zásada *nullum crimen sine lege certa* porušena nebyla.
49. Žalovaná považuje všechny základní námitky žalobce za dostatečně vypořádané rozhodnutím správního orgánu prvního stupně a rozhodnutím o rozkladu. Správní orgán postupoval přesně v dle výše uvedeného rozsudku, když interpretuje § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru v souladu se Směrnicí 200/48/ES a na ni navázanou judikaturou; při své rozhodovací praxi není správní orgán vázán toliko prostým textem směrnice, ale i judikaturou SDEU, která tuto interpretuje; v praxi nelze postupovat tak, že by formální výklad národní právní úpravy, která je výsledkem transpozice evropského práva, převážil nad teleologickým výkladem sekundárního práva Evropské unie, provedeného SDEU.
50. K tomu uvedla, že Směrnici přímý účinek nepřiznává a ani se ho nedovolává. Bankovní rada v bodě 30 rozhodnutí o rozkladu pouze obecně uvedla, že „(...), že *přímý účinek směrnice může nastat teprve tehdy, není-li směrnice včas transponována, zakládá práva jednotlivci (a neukládá mu povinnosti) a zlepšuje právní postavení jednotlivce*. Nic takového však v daném případě nenastává a správní orgán prvního stupně se přímého účinku směrnice nedovolává.
51. Správní orgán prvního stupně nedovozuje, že by přímým účinkem směrnice byla účastníku řízení založena nová povinnost. Naopak, správní orgán prvního stupně toliko interpretuje transpoziční ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve smyslu rozhodnutí ve věci Lexitor. Rozhodnutí SDEU ve věci Lexitor při tom nepřináší zcela odlišný výklad evropského předpisu, než jaký se do doby vydání tohoto rozhodnutí SDEU prosazoval. Na tom nic nezmění jeden názor publikovaný v odborné literatuře, na který se žalobce odvolává.
52. K názoru žalobce, že prosazení závěru z rozhodnutí SDEU ve věci Lexitor zásadně vyžaduje zásah zákonodárce, když dovození, že předčasným splacením jsou dotčeny také náklady nezávislé na době trvání smlouvy, je za hranicí přípustné soudcovské normotvorby, žalovaná uvedla, že k žádnému zásahu zákonodárce dojít nemusí a ani nemuselo. Český zákonodárce ani po rozhodnutí SDEU ve věci Lexitor zákon o spotřebitelském úvěru nezměnil, což je nutné vykládat tak, že považoval znění zákona o spotřebitelském úvěru za souladné se závěrem rozhodnutí SDEU ve věci Lexitor. Zákonodárci zjevně nevzešly žádné pochybnosti o tom, že znění § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je možné vykládat v souladu s rozhodnutím SDEU ve věci Lexitor, jelikož legislativní změnu neprovedl. Ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru tak nejde nad rámec transpozice, nezavádí odchylující se vnitrostátní pravidla a při výkladu § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a čl. 16 odst. 1 Směrnice neexistují žádné nejasnosti.

53. K námitce, že do doby rozhodnutí SDEU ve věci Lexitor byl § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru (čl. 16 odst. 1 směrnice CCD) zákonodárcem, literaturou i aplikační praxí orgánů veřejné moci vykládán odlišně, než jej vyložil SDEU, žalovaná vysvětlila, že ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru nebylo vykládáno odlišně od výkladu žalované. Žalobce zaměňuje náklady nezávislé na době trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru a náklady, jejichž splatnost nastala až po okamžiku předčasného splacení spotřebitelského úvěru. To jsou však kritéria odlišná. V § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru se ale náklady závislé na době trvání smlouvy a náklady nezávislé na době trvání smlouvy pro spotřebitelské úvěry jiné, než na bydlení nijak nerozlišují. Výklad žalobce je proto nesprávný.
54. Ze žalobcem použité komentářové literatury rozhodně nelze dovodit, že neměly být sníženy části poplatku za sjednání úvěru a poplatku za vyhodnocení úvěru, které si účtoval žalobce. Názor L. V. je v rámci doktríny ojedinělý, když odborná literatura k zákonu č. 145/2010 Sb. a k § 117 zákona o spotřebitelském úvěru dospěla k diametrálně jinému závěru.
55. Uváděný příklad – rozhodnutí Finančního arbitra ze dne 12. 10. 2015, sp. zn. FA/SU/535/2014, ničím nepotvrzuje výklad žalobce ani nesvědčí ve prospěch jiného posouzení zjištěných skutkových okolností. Rozhodnutí Finančního arbitra náklady závislé na době trvání smlouvy a náklady nezávislé na době trvání smlouvy nerozlišuje. V rozhodnutí Finančního arbitra se pouze popisuje, že „[p]o provedeném výkladu ujednání o Poplatku za sjednání smlouvy a souvisejících ustanovení Smlouvy o úvěru, resp. Obchodních podmínek finanční arbitr uzavírá, že Poplatek za sjednání smlouvy byl splatný v okamžiku uzavření Smlouvy o úvěru a Navrhovatel ho v tomto okamžiku uhradil,“ a odůvodňuje, že „[s]potřebitel má současně právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o náklady, jejichž splatnost by nastala až po okamžiku předčasného splacení (tj. budoucí náklady spotřebitelského úvěru)“. V dotčených smlouvách si ale žalobce splatnost poplatků sjednal tak, že poplatek měl spotřebitel platit v průběhu celého trvání závazku v poměrných částech v rámci jednotlivých splátek.
56. K námitce, že poplatky za sjednání a poplatky za vyhodnocení spotřebitelského úvěru jsou náklady nezávislémi na době trvání smlouvy, žalovaná shodně se správním orgánem prvního stupně uvedla, že má za prokázané, že tyto poplatky na době trvání smlouvy závislémi jsou.
57. Jak vyplývá z tabulky v bodě 20 napadeného rozhodnutí, žalobce započítal do nákladů na poskytnutí a vyhodnocení spotřebitelského úvěru i příspěvek na krytí ztrát/defaultu, kdy po mzdových nákladech se jednalo o druhou nejvyšší položku, která tvořila celkové náklady, ze kterých se počítaly oba poplatky. V bodě 104 rozhodnutí o rozkladu k tomu bankovní rada dodala, že „K námitce, že správní orgán prvního stupně neodůvodnil, že cílem poplatků za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru bylo vyprázdnit benefit spotřebitele spočívající v předčasném splacení spotřebitelského úvěru, žalovaná odkázala na skutečnost, že tyto poplatky obsahovaly příspěvek na krytí ztrát / defaultu z daného spotřebitelského úvěru. Tato položka by přitom měla být obsažena v úrokové sazbě.“ Žalovaná k tomu dodává, že jak správním orgánem prvního stupně, tak i bankovní radou bylo dostatečně vymezeno, které náklady v rámci poplatků dříve uplatňovaných žalobcem považují za náklady závislé na době trvání smlouvy.

58. Pokud jde o meze ochrany spotřebitele, rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2807/2018 s ohledem na odlišné skutkové a právní okolnosti není pro posuzovanou věc přílehlavý. Rovněž judikatura Ústavního soudu, s níž žalobce argumentuje, není na posuzovanou věc přílehlavá. Nelze zde totiž hovořit o tom, že by si spotřebitelé svojí vlastní nedůsledností přivodili pro sebe nepříznivé následky, když žalobce ve smlouvě měl uvedeno, že „*Výše popsané procentuální limity se nevztahují na Úhradu za poskytnutí úvěru a také Náklady za vyhodnocení úvěru, které nejsou náklady podle první věty tohoto odstavce a které je Dlužník povinen splatit v plné výši.*“
59. Co se týče uložené sankce žalobce citoval z ustanovení k uplynutí promlčecí doby, k čemuž v posuzovaném případě nedošlo. K odkazu žalobce na komentář k trestnímu zákoníku žalovaná uvedla, že žalobce odkazoval na ustanovení § 39 odst. 3 trestního zákoníku, ke kterému se bankovní rada vyjádřila v bodě 141 rozhodnutí o rozkladu. K odkazu žalobce na obecně přijímaný závěr, že plynutím času dochází ke snížení závažnosti protiprávního jednání, žalovaná uvedla, že v posuzovaném případě není relevantní počátek protiprávního jednání žalobce, ale jeho konec a délka protiprávního jednání. V posuzovaném případě k ukončení protiprávního jednání došlo ze strany žalobce dne 24. 11. 2021 a k zahájení řízení došlo dne 18. 11. 2022 vydáním příkazu, vůči kterému byl podán odpor. K samotnému vydání rozhodnutí správního orgánu prvního stupně došlo dne 27. 9. 2023. Platí při tom, že délka řízení, a to ani nepřiměřená, sama o sobě nezakládá povinnost správního orgánu, aby zmírnil ukládaný správní trest. V posuzovaném případě tak žalobcem namítaná délka doby uplynulé od spáchání přestupku nemůže být polehčující okolností.
60. Pokud jde o výši pokuty, tato je, dle žalované, způsobilá plnit svoji funkci, i když nebyla uložena okamžitě po spáchání přestupku. Vzhledem k závažnosti jednání, jehož se žalobce dopustil, je i nadále žádoucí, aby nesl negativní následky s tímto jednáním spojené. Žalovaná objasnila, že dne 4. 8. 2020 správní orgán prvního stupně upozornil žalobce na protiprávní způsob vyžadování nákladů při předčasném splacení spotřebitelského úvěru. Žalovaná odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 As 6/2021-35, kdy Nejvyšší správní soud jako okolnost nesvědčící ve prospěch postihovaného subjektu shledal skutečnost, že ten v protiprávní činnosti pokračoval i přes výzvu správního orgánu.
61. Žalobce nesouhlasil s tím, že jeho jednání bylo kvalifikováno jako trvalý přestupek k tomu žalovaná odkázala na právní úpravu s tím, že zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, definici trvalého přestupku obsahuje, proto byla námitka žalobce vyhodnocena jako bezpředmětná. Žalobcem uváděná judikatura měla svůj význam v době, kdy právní úprava definici trvalého přestupku neobsahovala, nicméně v současné době již byla překonána novější judikaturou.
62. Žalovaná odkázala, na již zmiňovaný na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2024, č. j. 8 A 77/2022-233, který závěry bankovní rady o trvalém charakteru dotčené skutkové podstaty aproboval. Žalovaná uzavřela, že hodnocení ze strany správního orgánu prvního stupně a bankovní rady je dostatečně odůvodněno a jejich závěry o tom, že přestupek podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru je přestupkem trvalým, byly potvrzeny judikaturou. K obdobnému závěru pak městský soud došel i v rozsudku ze dne 8. 8. 2024, č. j. 10A 30/2022-37.

63. Žalovaná setrvala na tom, že správní orgán prvního stupně při určení druhu správního trestu a jeho výměry přihlédl k zákonem a judikaturou stanoveným kritériím a svoje úvahy uvedl v odůvodnění rozhodnutí. K námitce vztahující se k nemožnosti zpětné rekonstrukce toho, co z nákladů se vztahuje na poskytnutí spotřebitelského úvěru a co na jeho následnou správu, žalovaná odkazuje na bod 107 rozhodnutí o rozkladu, podle kterého *„Zpětná rekonstrukce toho, co připadá na akt vyhodnocení a poskytnutí spotřebitelských úvěrů a co na jeho následnou správu (včetně krytí rizika defaultu spotřebitelského úvěru) jde za účastníkem řízení, který svoji poplatkovou strukturu zneprůhlednil. Pro určení výše pokuty je dle názoru bankovní rady postačující, že správní orgán prvního stupně při zohlednění majetkových poměrů a finanční situace účastníka řízení vzal existenci prospěchu získaného účastníkem řízení jeho protiprávním jednáním v potaz, když konkrétní výši tohoto prospěchu nebylo s ohledem na neprůhlednou poplatkovou strukturu možné zjistit.“*
64. Co se týče funkce uložené pokuty, žalovaná uvedla, že ani správní orgán prvního stupně, ani ona netvrdila, že účelem žalobci uložené pokuty je donucovací funkce. Bankovní rada pouze zhodnotila, že účel sankce v posuzovaném případě neodpadl.
65. O ochraně spotřebitelů prostřednictvím zákona o spotřebitelském úvěru není pochyb. Správní orgánu prvního stupně reflektoval své zkušenosti, pokud jde o charakter podnikání žalobce. Jeho klienty byly osoby, jejichž finanční situace nebyla optimální, zároveň tato skupina spotřebitelů je omezena v možnosti efektivně se bránit proti postupu účastníka řízení.
66. Při ukládání pokuty postupoval správní orgán prvního stupně podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a v souladu s relevantní judikaturou. Žalovaná proto nepovažuje uloženou pokutu za nepřiměřenou.
67. V podané replice žalobce setrval na své argumentaci. Žalobce vyzval soud, aby též přihlédl ke způsobu, jakým bylo správní řízení od počátku vedeno a jak bylo přistupováno k námitkám žalobce, když tento způsob dokládá libovůli prvostupňového orgánu i bankovní rady při výkonu veřejné moci a snahu dehonestovat žalobce a degradovat jeho argumenty proto, že si dovolil využít svého ústavně zaručeného práva a důvodně napadl rozhodnutí o rozkladu žalobou. (Žalobce k tomu odkazuje na bod 18 vyjádření žalované). Nadřazenost žalované a zneužití jejího mocenského postavení plyne již z toho, že si vybírá body žaloby, které graficky zavádějícím způsobem kurzívou ve vyjádření parafrázuje (tedy necituje), činí tak ovšem nepřesně, zkratkovitě a velmi selektivně.
68. Ve vyjádření žalovaná nepřipustným způsobem změnila právní hodnocení posuzované věci. Jak již žalobce uvedl, v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru musí být rozlišovány náklady závislé a nezávislé na době trvání spotřebitelského úvěru. Náklady závislémi na době trvání smlouvy se rozumí náklady, které vznikají nebo musí být vynakládány v průběhu trvání smluvního vztahu. Typickým nákladem spotřebitelského úvěru závislým na době trvání smlouvy je úrok. Náklady nezávislémi na době trvání smlouvy jsou naopak náklady, které vznikají nebo musí být vynaloženy věřitelem, dlužníkem nebo třetí osobou v souvislosti s uzavřením smlouvy a jejichž výše je tak nezávislá na délce doby trvání smlouvy. Příkladem nákladu nezávislého na době trvání spotřebitelského úvěru je náklad za nahlédnutí do databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele (např. NRKI či BRKI).

69. Podle § 117 odst. 1 zákona platí, že v případě předčasného splacení úvěru má spotřebitel právo na (i) snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a (ii) dalších nákladů, které by byl povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.
70. Žalobce v řízení před správním orgánem argumentoval, že náklady nezávislé na době trvání smlouvy nemusí být dle § 117 odst. 1 zákona při předčasném splacení snižovány. Prvostupňový orgán tuto argumentaci žalobce odmítl. Hlavním důvodem pro odmítnutí argumentace žalobce byla úvaha, dle níž „*skutečnost, že optikou účastníka řízení se jednalo o náklady, které vznikly již v souvislosti s poskytnutím spotřebitelského úvěru, nebraje v posuzovaném případě žádnou roli [...]*“ Dle názoru prvostupňového orgánu proto žalobce musel při předčasném splacení poměrně snížit poplatky za sjednání úvěru a poplatky za vyhodnocení úvěru v celé výši bez ohledu na to, zda poplatky nebo jejich část kryly náklady závislé či nezávislé na době trvání smlouvy. Z této úvahy [oba poplatky měly být žalobcem při předčasném splacení v plné výši účtovány nezákonně] správní orgán prvního stupně vycházel také při určení výše pokuty.
71. Žalovaná se v napadeném rozhodnutí s názorem prvostupňového orgánu ztotožnila. Ve vyjádření však žalovaná svoje právní posouzení změnila. Žalovaná na některých místech vyjádření nově uvádí, že žalobci byla pokuta uložena proto, že „*spotřebitelům při předčasném splacení účtoval části poplatků, jejichž splatnost měla podle smlouvy o úvěru nastat až po okamžiku předčasného splacení*“. Změnou tohoto právního hodnocení žalovaná upřela žalobci možnost efektivní obrany v řízení před správním orgánem¹, když žalobce se v řízení před správním orgánem (v souladu s právním hodnocením správního orgánu) zaměřoval na rozlišení mezi náklady závislými a nezávislými na době trvání smlouvy. Jak přitom uvádí sama žalovaná, náklady nezávislé na době trvání smlouvy na straně jedné a náklady, jejichž splatnost nastala po okamžiku předčasného splacení, na straně druhé je třeba rozlišovat. Taková změna právní argumentace ze strany orgánu veřejné moci není v řízení o žalobě přípustná.
72. Žalobce uvedl, že otázka splatnosti nákladu je při posouzení, zda má být takový náklad předčasným splacením ponížen, irrelevantní. Pokud by byla pro otázku ponížení nákladů při předčasném splacení rozhodná splatnost nákladu, poskytovateli úvěru by stačilo určit splatnost vybraných nákladů k okamžiku uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru, aby takové náklady zůstaly předčasným splacením nedotčeny. Právě takový postup je však dlouhodobě považován za protiprávní a namísto toho se v literatuře prosazuje pro potřeby předčasného splacení rozlišení mezi náklady závislými a nezávislými na době trvání úvěru (k tomu níže).
73. Žalobce odmítá argumentaci žalované, která vychází ze závěrů rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2024, č. j. 8 A 77/2022-233, proti uvedenému rozhodnutí byla podána kasační stížnost, o které dosud nebylo rozhodnuto, soud v citovaném rozhodnutí posoudil otázku naplnění zásady *nullum crimen sine lege certa* nesprávně. Soud stejně jako žalovaná v dotčené věci dovedl spojení § 117 odst. 1 a odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a na základě této konstrukce nepřipustně aplikoval sankční ustanovení § 154 odst. 1 písm. v) zákona. Zákonné ustanovení soud vyložil nepřipustně extenzivně. Jelikož § 154 odst. 1 písm. v) zákona netrestá porušení § 117 odst. 2 zákona, nezbyvá než postupovat v souladu se zásadou *nullum crimen sine lege certa* a sankci neaplikovat.

74. Žalobce proto trvá na tom, že mu byl v rozporu s ustanovením § 5 zákona o přestupcích i čl. 39 Listiny základních práv a svobod. Prvostupňovým rozhodnutím uložen správní trest za čin, který není v zákoně označen jako přestupek, a prvostupňové rozhodnutí, stejně jako rozhodnutí o rozkladu, tak hrubým a flagrantním způsobem porušuje ustanovení čl. 39 Listiny základních práv a svobod, neboť trestá jako údajný přestupek jednání, které podle zákona přestupkem není.
75. Žalobce nesouhlasí s tím, že část jeho argumentů byla ve správním řízení vypořádána implicitně. Mnohé námitky žalobce nebyly ve správním řízení vypořádány vůbec, a to ani implicitně.
76. Žalobce dále upozornil na to, že správní orgány se nevypořádaly s jeho argumentací, že § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru nepřipouští výklad konformní se závěrem SDEU ve věci Lexitor. Žalobce správnímu orgánu především vytknul jeho paušalizující závěr, že „*jestliže SDEU v rozhodnutí ve věci Lexitor podal jasnou interpretaci čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/48/ES, nemůže být (transpoziční) § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru vykládán jinak*“ (odst. 25 rozhodnutí o rozkladu a 4.12 žaloby). Ačkoli žalovaná na více místech napadeného rozhodnutí uvádí, že směrnice se zásadně těší pouze nepřímému účinku, ve své argumentaci směrnici prakticky přiznává přímý účinek (viz zejména „*nemůže být transpoziční § 117 odst. 1 ZSÚ vykládán jinak*“). Žalobce argumentoval, že kdyby platily teze uváděné žalovanou, prosadil by se výklad směrnice podaný Soudním dvorem vždy a nikdy by nebylo možné dospět k závěru, že český předpis nelze vyložit v souladu se směrnicí (odst. 4.13 žaloby).
77. Této námitce se žalovaná zcela vyhýbá. V odst. 21 vyjádření toliko cituje část napadeného rozhodnutí. V odst. 24 uvádí, že argumenty žalobce jsou „*nesrozumitelné, nepřipadné a nelze ani zjistit, co tím chce žalobce sdělit*“, a proto se k nim nemůže vyjádřit. Žalobce si je jist, že žalovaná jeho argumentaci rozumí; ostatně nelze určitou argumentaci označit současně za „*nepřipadnou*“ i „*nesrozumitelnou*“. Z opatrnosti ale žalobce zopakoval, že v žalobě brojí proti závěru, že výklad směrnice podaný SDEU se prosadí při výkladu transpozičního českého předpisu bez dalšího. Takový přístup prakticky přiznává směrnici přímý účinek a vyhýbá se vyjádření k námitce žalobce, že § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru nepřipouští výklad konformní se závěrem ve věci Lexitor.
78. Žalobce navázal na žalobní argumentaci týkající se rozsudku ve věci Lexitor. Trvá na tom, že výklad, dle něhož náklady nezávislé na době trvání smlouvy mají být předčasným placením poníženy, by byl výkladem *contra legem* v rozporu s jazykovým a historickým výkladem předpisu, jakož i s dosavadní doktrínou, oba relevantní komentáře k úpravě předčasného splacení spotřebitelského úvěru podporují tezi, že náklady nezávislé na době trvání smlouvy nejsou předčasným splacením dotčeny. Žalobci není známo a žalovaná neuvádí ani neodkazuje na relevantní vyjádření, z něhož by se podávalo, že zákonodárce si je vědom rozhodnutí ve věci Lexitor a možné potřeby změny zákona.
79. Žalovaná vyložila závěry rozsudku nesprávně. SDEU se nezabýval otázkou, zda předčasné splacení snižuje náklady úvěru nezávislé na době trvání smlouvy hrazené třetí osobě (např. náklady na úřední ověření podpisu, náklady na zápis zástavního práva do rejstříku zástav nebo odměnu externího zprostředkovatele na zprostředkování úvěru). Žalobce argumentoval, že lepší argumenty hovoří pro závěr, že právě popsané náklady nejsou předčasným splacením dotčeny.

80. Pro případ, že by soud dospěl k závěru, že ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru obecně připouští výklad souladný se závěry rozsudku Lexitor, a proto jsou poskytovatelé v soukromoprávních vztazích povinni při předčasném splacení ponížít také náklady nezávislé na době trvání smlouvy, žalobce argumentoval, že ani v takovém případě nelze na základě eurokonformního výkladu § 117 odst. 1 zákona uložit žalobci pokutu.
81. Jde-li o vznesenou námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, pak žalobce rozvinul žalobní argumentaci s tím, že správní orgán prvního stupně neoznačil důkazy, z nichž při zjišťování skutkového stavu vycházel. Žalovaná pak naložila s námitkou žalobce ohledně nepřezkoumatelnosti rozhodnutí tak, že v jedné větě nepodloženým, neodůvodněným a též nepřezkoumatelným konstatováním tvrdí opak. Na tuto námitku žalovaná reaguje v podaném vyjádření tak, že svá tvrzení a své závěry odůvodňovat nemusí. Požadavek žalobce, aby prvostupňový orgán a bankovní rada svá rozhodnutí odůvodnily, žalovaná označuje za absurdní. Žalovaná zastává názor, že jí v její vrchnostenské pozici postačí *tvrdit* „Rozhodnutí je přezkoumatelné“ zcela bez toho, aby (i) odůvodnila, jaká kritéria rozhodnutí posuzovala a kde v rozhodnutí shledává jejich naplnění; a především (ii) proč nesouhlasí s žalobcem konkrétně namítanými skutečnostmi, ve kterých shledává nepřezkoumatelnost rozhodnutí.
82. V podané žalobě se žalobce důrazně ohradil proti způsobu, jakým bankovní rada naložila s námitkou žalobce, že prvostupňový orgán nesprávně dovodil, že v poplatcích za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru byla započítána i část zisku žalobce, když kolonka „celkové náklady včetně ziskové marže“ byla takto pojmenována pouze nedopatřením, což jasně vyplývá z obsahu dotčené tabulky. K tomu žalobce zdůraznil, že žádná z dílčích položek dotčené tabulky, které jsou pouze sečteny v souborné (byť nesprávně označené) kolonce „celkové náklady včetně ziskové marže“, nepředstavuje položku přinášející žalobci zisk.
83. K závěru o nedopatření při pojmenování dotčené kolonky postačí jednoduchá matematická operace (sčítání) a zohlednění sčítaných položek, a proto by i k takovému závěru by měla být schopna dospět žalovaná sama. K bodům (ii) a (iii) žalobce poukázal na „absurdní“ tvrzení žalované, že údajně „postup žalobce“ je již „z označení tabulky zřejmý“ a že taková údajná skutková zjištění jsou dostatečná. Skutková zjištění a jejich hodnocení ze strany žalované jsou proto flagrantně vadná.
84. Prvostupňový orgán interpretoval jedinou kolonku excelovské tabulky jako „prohlášení účastníka“ o tom, že v obou poplatcích je „zakomponována zisková marže“ nedal však žalobci možnost se k nejasnému (či spíše rozpornému) označení kolonky excelovské tabulky vyjádřit tím spíše, že samotné označení kolonky bylo pro prvostupňový orgán zjevně velmi významné, když jej sám dokonce označil za „důležitý fakt“.
85. Ve vyjádření k uvedené argumentaci žalovaná tvrdí, že „správní orgán prvního stupně rozpor v označení dané kolonky s argumentací žalobce nespatrioval a nebyl tak dán důvod na tuto skutečnost žalobce upozornit“, což žalobce označuje za zjevně nepravdivé, když sám prvostupňový orgán přiznal, že mu argumentace žalobce přišla „nejasná“. Žalobce dále uvedl, že druhé a třetí souvětí odst. 76 vyjádření nedává smysl a není vůbec zřejmé, co se jím žalovaná snažila vyjádřit. Nesouhlasí s tvrzením žalované, že „zpětné tvrzení účastníka řízení [o pouhé chybě při označení dotčené kolonky], které ničím ani nedokládá, se nejedí jako dostatečně přesvědčivé“. Prvostupňový orgán měl dát žalobci možnost vysvětlit rozpor

označení dané kolonky s jeho argumentací, avšak neučinil tak, a to nejspíše právě proto, aby na zjevně chybném označení dané kolonky mohl vystavět převažující část svého rozhodnutí. Nejedná se přitom o „zpětné“ tvrzení, jak se snaží předstírat bankovní rada, když žalobce od počátku správního řízení zdůrazňuje, že poplatky za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru zisk nezahrnují.

86. Dále žalobce uvedl, že nízká hodnota jistiny poskytovaných spotřebitelských úvěrů přirozeně způsobuje poměrně vyšší náklady na sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru v porovnání s výší jistiny či úroků, když náklady na sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru (na rozdíl od úroků) nerostou úměrně s výší jistiny. Uvedené pak žalovaná v odst. 78 vyjádření nepochopitelně označuje za účelové. Žalobce uvedené příklady a fakta uvedl v obraně proti tvrzení žalované, že tvrzení žalobce o vlivu výše jistiny na její poměr k nákladům a úrokům má být „v rozporu s tvrzením účastníka řízení, že se tak jednalo z důvodu nízké hodnoty jistiny poskytovaných spotřebitelských úvěrů“. Argumentace žalobce přitom byla v tomto ohledu zcela logická a není jediný důvod ji označovat za účelovou.
87. Pokud jde o snížení zápůjční úrokové sazby a zvýšení poplatků u úvěrů poskytovaných žalobcem, ve vyjádření uvedla žalovaná, že „závěr bankovní rady uvedený v bodě 105 rozhodnutí o rozkladu považuje za správný“. Žalobce namítl, že jde jen o další ukázkou snahy žalované vyhýbat se jakémukoliv vypořádání námitek žalobce. Podle žalobce snížení zápůjční úrokové sazby a zvýšení poplatků úvěrů poskytovaných žalobcem předcházelo jak snížení repo sazby za sledované období, tak nárůst nákladů žalobce.
88. Jde-li o posouzení které části poplatků za sjednání a vyhodnocení úvěru představují náklady nezávislé na době trvání smlouvy, žalovaná se s argumentací žalobce nevypořádala. Na základě narativu o netransparentním postupu žalobce (byť ten prvostupňovému orgánu doložil vyžádané podklady včetně podrobného popisu kalkulace poplatků) odmítá splnit elementární předpoklad výkonu správního trestání, tedy přesně specifikovat, v čem konkrétně je na straně údajného pachatele shledáváno porušení právní normy.
89. K namítaným limitům ochrany spotřebitele, žalobce na podporu svého tvrzení odkázal na rozhodnutí, která se právě limity ochrany spotřebitele zabývají, není přípustné, aby se žalovaná toto judikaturou (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 33 Cdo 2807/2018) nezabývala. Žalovaná se namítanou judikaturou argumentačně zabývá pouze v případě, že v ní shledává podporu svých závěrů, a naopak judikaturou, v níž shledává podporu svých argumentů žalobce, se zabývat odmítá. Podstatou námitek žalobce je, že Nejvyšší soud se danými otázkami zabýval opakovaně (své závěry zopakoval a blíže specifikoval) a že dotčená rozhodnutí Nejvyššího soudu obstála též před Ústavním soudem. Tím žalobce reagoval na kvaziargument prvostupňového orgánu, že se jedná jen o jedno rozhodnutí, což pro prvostupňový orgán údajně nebylo dostatečné. K uvedenému se žalovaná vyjadřuje v odst. 93 Vyjádření pouze tak, že „soubhlasí hodnocením“ bankovní rady a podotýká, že v rozporu s tvrzením žalobce rozsudek sp. zn. 33 Cdo 2807/2018 nebyl publikován ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. K tomu žalobce podotýká, že pro závaznost rozhodnutí Nejvyššího soudu není nezbytná jeho publikace ve sbírce, resp. že závěry tohoto rozhodnutí, jímž žalobce argumentuje, nemůže žalovaná bagatelizovat a *a priori* je odmítat.
90. V odst. 97 Vyjádření pak žalovaná k námitce žalobce, že na závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2807/2018 odkazují i soudy nižších stupňů, žalovaná konstatuje, že

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

„se jedná o soudy okresní, aniž by jejich závěry přezkoumaly soudy vyšší instance“. Žalované tedy zjevně nestačí, že (i) se posuzovanou právní otázkou Nejvyšší soud zabýval opakovaně, že (ii) jeho rozhodnutí, na které žalobce odkazuje, obstálo i před Ústavním soudem a (iii) soudy nižších stupňů řádně postupují v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu. Žalovaná se tak zřejmě cítí nadřazena celé soudní sestavě v České republice a judikaturu, která jí nevyhovuje, bagatelizuje.

91. Žalobce postupoval vůči spotřebitelům transparentně a poplatky neskrýval (ba naopak na ně jasným způsobem upozorňoval). Na to žalovaná reagovala *tvrzením „neposkytování informací spotřebitelům není předmětem tohoto řízení“*. V rozsudku Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 2807/2018 (tj. toho rozsudku, který prvostupňový orgán a bankovní rada odmítly zohlednit), odkazují soudy nižších stupňů právě v souvislosti s tím, že transparentní uvedení povinnosti hradit poplatky (což žalobce činil) je při posuzování limitů ochrany spotřebitele nutno posoudit ve prospěch poskytovatele úvěru.
92. Ve vyjádření žalovaná tvrdí, že *„o transparentnosti postupu žalobce lze mít důvodné pochybnosti, když svoji poplatkovou strukturu zneprůhlednil a když cílem poplatků za sjednání a vyhodnocení spotřebitelského úvěru bylo vyprázdnit benefit spotřebitele spočívající v předčasném splacení spotřebitelského úvěru“*. Žalobce zdůrazňuje, že žalovaná nerozporuje, že žalobce povinnost úhrady poplatků za sjednání úvěru a vyhodnocení úvěru sděloval spotřebitelům transparentně před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru tak, aby o povinnosti k úhradě těchto nákladů i v případě předčasného splacení úvěru) nemohlo být pochyb. Žalovaná deklaruje neurčitou *„pochybnost“*, aniž by posoudila samotný způsob, jakým žalobce spotřebitele informoval. Zároveň předjímá závěr o nekalém *„cíli poplatků“*, který žalobce opakovaně odmítl.
93. K námitce žalobce, že (i) výklad prvostupňového orgánu by vedl ke zvýhodňování bonitních spotřebitelů před těmi méně bonitními a že (ii) prvostupňový orgán se úmyslně vyhýbá podstatě této námítce, žalovaná ve vyjádření tvrdí, že údajně *„námitka žalobce byla dostatečně vypořádána a tvrzení bankovní rady jsou pravdivá“*. Uvedená citace zrcadlí a shrnuje nezákonný postup, jakým i bankovní rada přistoupila k odůvodnění rozhodnutí o rozkladu.
94. V další části repliky pak žalobce zaměřil svou pozornost na uloženou pokutu. Skutečnost, že plynutím času dochází ke snížení závažnosti protiprávního jednání, reflektoval zákonodárce přímo v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, když upravuje pevně stanovené promlčecí doby, s jejichž uplynutím je spojen zánik odpovědnosti za přestupek, tedy ultimátní projev toho, že plynutím času dochází ke snížení závažnosti činu (jeho škodlivosti pro společnost) i významu a zájmu na jeho potrestání. V trestním právu hmotném pak je povinnost soudu přihlížet při ukládání sankce i k době, která uplynula od spáchání trestného činu, výslovně upravena v § 39 odst. 3 trestního zákoníku. Žalobce poukázal i na závěry pléna Ústavního soudu uvedené v nálezu z 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19, nálezu z 16. 6. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 4/20. Žalovaná byla povinna posoudit délku doby uplynulé od tvrzeného spáchání přestupku a tuto buď vyhodnotit jako polehčující okolnost (jak namítal žalobce), nebo řádně zdůvodnit, proč ji jako polehčující okolnost nevyhodnotil.
95. Jde-li o dobu trvání údajného přestupku (kvalifikace jednání jako poruchového či trvajících přestupku) žalobce nesouhlasí s kvalifikací skutku jako trvajících přestupku. Žalobce je předně přesvědčen, že svým jednáním postupoval v souladu se zákonem, prvostupňový

orgán nemůže označit údajný přestupek žalobce za „trvající“ bez toho, aby se náležitě vypořádal s otázkou, zda je zákonným znakem skutkové podstaty podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona vyvolání a udržování protiprávního stavu, či zda je protiprávní stav pouze důsledkem protiprávního jednání, který znakem skutkové podstaty není.

96. Žalovaná ve vyjádření v odst. 115 námitky žalobce nijak nevyvrací; je zjevná snaha bankovní rady vyhnout se vypořádání námitek žalobce. Judikaturu, citovanou žalobcem (např. např. rozsudek z 23. 1. 2013, č. j. 6 As 57/2012-28), žalovaná označuje za „překonanou“, aby se jí nemusela zabývat, a proto se pak raději nezabývá ani důvodovou zprávou.
97. Dále žalobce uvedl, že jelikož dlouhodobě postupuje v souladu s výkladem prvostupňového orgánu, odpadl účel správní sankce jako prostředku k vynucení nápravy jednání žalobce. V odst. 128 vyjádření se žalovaná vyjadřuje tak, že prvostupňový orgán ani bankovní rada „netvrdila, že účelem žalobci uložené pokuty je donucovací funkce“. Opět je zde demonstrována libovůle žalované při výkonu veřejné moci, když namísto toho, aby se vypořádala s námitkou žalobce, že přinejmenším donucovací funkce sankce zcela odpadla, raději jen vyhýbavě konstatuje, že „netvrdila, že účelem žalobci uložené pokuty je donucovací funkce“.
98. Žalobce nesouhlasí s prvostupňovým orgánem tvrzenou existencí přítěžujících okolností. Prvostupňový orgán nebyl schopen zjistit rozsah údajného protiprávního jednání žalobce. K tomu se žalovaná vyjadřuje v odst. 126 vyjádření tak, že cituje odst. 107 rozhodnutí o rozkladu, v němž bankovní rada tvrdí, že „dle názoru bankovní rady postačující, že správní orgán prvního stupně při zohlednění majetkových poměrů a finanční situace účastníka řízení vzal existenci prospěchu získaného účastníkem řízení jeho protiprávním jednáním v potaz, když konkrétní výši tohoto prospěchu nebylo s ohledem na neprůhlednou poplatkovou strukturu možné zjistit“. Z prvostupňového rozhodnutí i napadeného rozhodnutí je zjevné, že žalovaná nedbá na práva soukromoprávních subjektů a nejraději by je trestala bez toho, aby se musela vypořádat s jejich námitkami a bez toho, aby se musela obtěžovat zjišťováním skutkového stavu.
99. Žalobce jasně argumentoval, že ochrana spotřebitele není hlavním cílem zákona o spotřebitelském úvěru jako celku, resp. že takové tvrzení prvostupňového orgánu je nepodložené, když hlavním cílem Směrnice je vytvoření fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů, nikoli ochrana spotřebitele. Bankovní rada pak manipuluje s argumentem žalobce a překrucuje jej ve snaze aprobevat nepřezkoumatelné tvrzení prvostupňového orgánu.
100. Prvostupňový orgán v řízení žádným způsobem neprokázal své tvrzení o tom, že by se žalobce úmyslně orientoval na poskytování spotřebitelských úvěrů v hotovosti osobám s horší úvěruschopností (bonitou), natož že by snad klienti žalobce měli své úvěry čerpat v nekalém úmyslu, přestože to prvostupňový orgán povšechně označoval za „detekovanou“ přítěžující okolnost. K tomu žalobce v žalobě namítl, že i související vyjádření bankovní rady je zcela nepřezkoumatelné, když ta pouze abstraktně odkazuje na její „bohatou praxi“. Nadto bankovní rada tvrdí, že klienti žalobce tvoří jakési „pověstné spodní patro“ celkové struktury bonity žadatelů o spotřebitelský úvěr, a že to prý dokazuje statistika uvedená v odst. 81 prvostupňového rozhodnutí. Pravdou ovšem je, že odst. 81 rozhodnutí nic takového nedokazuje a není vůbec jasné, v čem by měl údajný důkaz spočívat. Žalovaná přitom stejně jako prvostupňový orgán ani netvrdí, že by se žalobce dopouštěl jakéhokoliv

provinění tím, že poskytuje úvěry též osobám v tíživých životních situacích, nebo že by bylo žalobci možné přičítat, jak spotřebitelé s prostředky následně naloží. Není jasné, proč by uvedené mělo být chápáno jako přítěžující okolnost. Napadené rozhodnutí je proto v těchto ohledech nepřezkoumatelné. Reakce žalované v odst. 132 vyjádření opět jen dokazuje, že žalovaná se námitkám vyhýbá, když pouze cituje odst. 190 rozhodnutí o rozkladu, které ovšem jen opakuje.

101. Pokud jde o žalobci vytýkané pokračování v protiprávním jednání i po upozornění ze strany správního orgánu, setrval žalobce na své žalobní argumentaci s tím, že reakce žalované v odst. 134 vyjádření je pak pouze taková, že cituje část odst. 191 napadeého rozhodnutí. Uložení pokuty ve výši 2.500.000 Kč je zcela nepřiměřené a neodpovídá skutkovým okolnostem případu. Prvostupňový orgán přitom výši pokuty zakládá na tvrzené existenci přítěžujících okolností, avšak tyto údajné přítěžující okolnosti popisuje povrchně a bez logických souvislostí. Prvostupňové rozhodnutí, jakož i rozhodnutí přezkoumávané, je nepřezkoumatelné pro nedostatek odůvodnění, což vede k jeho nezákonnosti a nesprávnosti výše uložené pokuty.
102. Při ústním jednání konaném dne 18. 12. 2024 oba účastníci setrvali na svých argumentech. Žalobce odkázal na podanou žalobu a repliku s tím, že žalovaná vydaným rozhodnutím zasáhla do jeho ústavně zaručených práv.
103. Žalovaná se podrobněji vyjádřila k argumentaci žalobce v replice, kterou jako celek odmítla, poukázala na již vydaná rozhodnutí městského soudu (věci pod sp.zn. 8A 77/2023 a 10A 30/2022) a ohradila se proti způsobu, jakým žalobce formuloval svou argumentaci. Žalovaná nezneužívá svého mocenského postavení, je dohledovým orgánem a při zjištěném deliktním jednání je povinna zakročit. V řízení před soudem má pak rovné postavení jako žalobce.

III.

Posouzení žaloby

104. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. Jiné vady, k nimž by byl povinen přihlédnout z moci úřední, soud neshledal a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
105. Z obsahu správního spisu a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně se podává, že na základě stížnosti, kterou podala jedna z klientek žalobce, bylo provedeno šetření týkající se podmínek předčasného splacení spotřebitelského úvěru poskytnutého v hotovosti, a to za rozhodné období od 26. 10. 2019 do 24. 11. 2021. Žalobce při své činnosti používal formulářovou smluvní dokumentaci v několika verzích.
106. Podmínky předčasného splacení spotřebitelského úvěru byly ve všech verzích smlouvy stanoveny následujícím způsobem: „Pro vyloučení pochybností se stanoví, že pohledávka na zaplacení úhrady za poskytnutí úvěrů a pohledávka na zaplacení nákladů za vyhodnocení úvěru vznikají den uzavření této smlouvy a jsou splatné postupně tak, jak je uvedena v příloze č. 1 pohledávky na zaplacení inkasního poplatku vznikají a jsou splatné postupně, tak, jak je uvedeno v příloze č. 1.“

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

107. Na tuto část pak navazovala část další nazvaná Právo dlužníka předčasně splatit úvěr, v níž bylo uvedeno: „Pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru, má věřitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vznikly v přímé souvislosti s předčasným splacením spočívající v individuálním zpracování ukončení úvěrového případu a zanesení dat do informačního systému věřitele. Výše náhrady nákladů nesmí přesáhnout 1 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem spotřebitelského úvěru jeden rok, není-li tato doba delší než jeden rok, nesmí výše náhrady nákladů přesáhnout 0,5 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru. Výše popsané procentuální limity se nevztahují na úhradu za poskytnutí úvěru a také náklady za vyhodnocení úvěru, které nejsou náklady podle první věty tohoto odstavce a které je dlužník povinné splatit v plné výši.“
108. Z citovaného výslovně vyplývá, že žalobce v uzavíraných smlouvách vymezil platby – úhrada za poskytnutí úvěru a náklady za vyhodnocení úvěru - jako platby, které je dlužník povinen splatit v plné výši, bez ohledu na to, zda dluh splatí v době sjednané (řádně) nebo předčasně.
109. Ze smluvní dokumentace žalobce správní orgán prvního stupně dále zjistil, že v ní nejsou uvedené termíny (úhrada za poskytnutí úvěru a náklady za vyhodnocení úvěru) nijak definovány.
110. V průběhu řízení žalobce sdělil správnímu orgánu, že poplatek za sjednání úvěru kompenzuje náklady spojené s poskytnutím úvěru a jeho správou, jde o náklady na dotazy registru exekucí, náklady na veškeré tiskopisy, mzdové náklady zaměstnanců, obchodní zástupců, provozní náklady včetně školení a jedná se o náklady, které se v případě předčasného splacení úvěru nijak nesníží a žalobce nemá možnost je jakkoliv kompenzovat. Poplatek za vyhodnocení úvěrů pak vyložil jako položku, která kryje náklady spojené s posouzením úvěruschopnosti žadatele o úvěr, tedy náklady vynaložené na dotazování úvěrového registru, mzdové náklady zaměstnanců oddělení risku a ověřování, rovněž tyto náklady se v případě předčasného doplacení úvěru nesnižují.
111. Při výpočtu těchto položek žalobce vycházel z průměrných nákladů na poskytování spotřebitelského úvěru v roce 2018, přičemž zohledňoval provizi obchodních zástupců při sjednání spotřebitelského úvěru, mzdové náklady pracovníků žalobce podílejících se na posouzení žádosti o sjednání spotřebitelského úvěru, krytí ztrát z nesplacení spotřebitelského úvěru, provozní náklady žalobce; 85 % těchto nákladů je hrazeno prostřednictvím poplatku za sjednání úvěru a 15 % prostřednictvím úhrady nákladů na vyhodnocení z úvěru.
112. Žalobce správnímu orgánu prvního stupně předložil tabulku obsahující popis kalkulace na základě plánovaných ročních nákladů na rok 2019 vztažených k plánovanému počtu poskytnutých úvěrů. Správní orgán prvního stupně z toho dovodil, že nejvyšší položky v rozpisu nákladů tvoří mzdové náklady, které z části 84 % jsou hrazeny z poplatků za sjednání spotřebitelského úvěru, příspěvek na krytí ztrát, který je z 95 % hrazen z poplatku za sjednání spotřebitelského úvěru, dále pronájmy a energie, rezerva pro krytí nákladů. Správní orgán učinil závěr, že tyto čtyři položky dosahovaly dohromady celkové výše 219 965 163 Kč z celkových nákladů, včetně ziskové marže ve výši 280 491 855 Kč, z nich 195 453 154 Kč měla být uhrazena prostřednictvím poplatku za sjednání úvěru, který tak pokrýval samotný akt poskytnutí spotřebitelského úvěru i jeho následnou správu. Žalobce tedy neoddělil fázi sjednání spotřebitelského úvěru, tj. ověření úvěruschopnosti

spotřebitele a poskytnutí spotřebitelského úvěru od fáze následné zprávy spotřebitelského úvěru, tedy náklady spojené s poskytnutým spotřebitelským úvěrem až do okamžiku jeho splacení, naopak tyto náklady začlenil do poplatku za sjednání spotřebitelského úvěru.

113. Z toho pak vyvodil, že tyto poplatky neměly krýt toliko náklady na poskytnuté spotřebitelské úvěry, ale byla v nich rovnou započítána i část zisku – zisková marže nad rámec zisku, který měl žalobce získat prostřednictvím úroku (v rozhodnutí nesprávně uvedeno „poplatků“).
114. Žalobce do poplatku za sjednání úvěrů započítal náklady, které v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru zaniknou, respektive ani vzniknout nemohou. Konkrétně položka Příspěvek na krytí ztrát je položkou, která nemůže vzniknout v případě předčasného splacení úvěrů, neboť jeho splacením automaticky zaniká, přitom právě tato položka byla druhou nejvyšší položkou celkových nákladů 95 %, této položky připadá na poplatek za sjednání úvěrů a zbývajících 5 % je pokryto poplatkem za vyhodnocení úvěru. Obdobná situace je i u mzdových nákladů. Žalobce pak do výpočtu průměrných nákladů na poskytnutí spotřebitelského úvěru započítal i ziskovou marži.
115. Správní orgán prvního stupně na základě zjištění dospěl k závěru, že žalobce spojil poskytnutí spotřebitelského úvěru se dvěma poplatky, poplatkem za sjednání spotřebitelského úvěru a poplatkem za vyhodnocení spotřebitelského úvěru, jejíž uhrazení vyžadoval od spotřebitelů v takřka plné výši bez ohledu na znění § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru; to mělo pro žalobce dvě výhody: I. Poplatky mohl spotřebitelům prezentovat jako poplatky, které nezávisí na délce trvání závazku smlouvy o spotřebitelském úvěru a které jsou povinni uhradit bez ohledu na předčasné splacení spotřebitelského úvěru a II. umožňovaly žalobci nabízet dané spotřebitelské úvěry s opticky nízkou zápůjční úrokovou sazbou, skutečné náklady spotřebitele byly patrné až z RPSN.
116. V letech 2019 a 2020 začal počet předčasně splacených spotřebitelských úvěrů výrazným způsobem stoupat. Žalobce na to reagoval tím, že snížil zápůjční úrokovou sazbu na takřka polovinu až třetinu, ale RPSN zůstala na původní hodnotě, neboť žalobce zvýšil poplatek za vyhodnocení úvěru. Správní orgán prvního stupně z těchto zjištění dovodil, že žalobce proces splacení spotřebitelského úvěru poskytovaného v hotovosti konstruoval tak, že riziko předčasného splacení eliminoval tím, že stanovil dva poplatky spjaté s poskytnutím úvěrů, které v součtu několikanásobně převyšovaly úroky, které měl spotřebitel uhradit v případě předčasného splacení úvěru. Žalobce spotřebiteli odpustil úhradu části sjednaných úroků, ale trval na takřka plné úhradě obou poplatků, které měly zahrnovat i ziskovou marži. Tomuto postupu se přesně snaží zabránit rozsudek ve věci Lexitor.
117. Na základě uvedených zjištění správní orgán prvního stupně rozhodl, že žalobce tímto jednáním porušil ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a tím naplnil skutkovou podstatu přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) tohoto zákona, přičemž v souladu s § 154 odst. 3 písm. c) tohoto zákona lze za tento přestupek uložit sankci do výše 20 000 000 Kč.
118. Konkrétně bylo žalobci kladeno za vinu, že v souvislosti se sjednáním spotřebitelského úvěru v hotovosti účtoval spotřebitelům dva poplatky, tedy poplatek za sjednání spotřebitelského úvěru, který měl kompenzovat i náklady vzniklé se správou úvěru a tento poplatek dosahoval několikanásobku poplatku za vyhodnocení spotřebitelského úvěru, který měl kompenzovat náklady na ověření úvěruschopnosti spotřebitele, a poplatek za

vyhodnocení spotřebitelského úvěru; oba poplatky nebyly hrazeny spotřebiteli při poskytnutí spotřebitelského úvěru jednorázově, ale jejich splacení bylo postupně rozvrženo do jednotlivých splátek, kdy spotřebitelé v rámci každé splátky hradili i poměrnou část těchto poplatků, jejíž hodnota byla ve všech splátkách stejná. V obou těchto poplatcích byla zároveň zakalkulovaná zisková marže žalobce. Celková hodnota obou poplatků několikanásobně převyšovala částku, kterou měl v rámci poskytnutého spotřebitelského úvěru žalobce získat ze smluvně sjednaného úroku a žalobce požadoval po spotřebitelích v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru v hotovosti úhradu těchto poplatků v takřka plné výši, přičemž zároveň v roce 2021 snížil na polovinu, respektive třetinu výši smluvně sjednaného úroku u poskytovaných spotřebitelských úvěrů v hotovosti, nicméně zvýšením poplatku za vyhodnocení spotřebitelského úvěru udržel stejnou výši roční procentní sazby nákladů u totožného typu spotřebitelských úvěrů.

119. Za uvedené jednání byla žalobci uložena pokuta. Při stanovení výše uložené pokuty správní orgán prvního stupně vyšel z toho, že jednání žalobce je nutné považovat za vysoce závažné. Svým postupem žalobce porušil jeden ze základních principů a cílů zákona, kterým je ochrana spotřebitele zahrnující možnost předčasného splacení spotřebitelského úvěru.
120. Již typová nebezpečnost jednání žalobce je vysoká. Spáchaný přestupek je postihován pokutou do výše 20 000 000 Kč, což je nejvyšší sazba pokuty, kterou zákon o spotřebitelském úvěru stanoví. Správní orgán prvního stupně přihlédl rovněž k délce páchaní protiprávního jednání, tedy k tomu, že žalobce sjednával tímto způsobem úvěry od 26. 10. 2019 do 24. 11. 2021, tedy více než dva roky. Jednalo se o trvalý přestupek ve smyslu § 8 přestupkového zákona. Žalobce svým jednáním vytvořil systém, prostřednictvím kterého požadoval po spotřebitelích úhradu poplatků v plné výši při jeho předčasném splacení ve více než 26 000 případech. Jednalo se tedy o vytvoření protiprávního stavu a jeho následné udržování. Žalobce od svého protiprávního jednání upustil, avšak až po opakovaných upozorněních.
121. Pokud jde o přitěžující okolnosti, správní orgán prvního stupně vzal v úvahu, že spotřebitelé, kteří využívali úvěrů poskytovaných žalobcem, jsou zpravidla osoby s horší úvěruschopností, na jejichž majetek je vedena exekuce, a proto preferují hotovostní platby, styk a držení hotovosti, neboť finanční prostředky poskytnuté bezhotovostní formou mohou být předmětem exekuce. Druhou přitěžující okolností pak správní orgán spatřoval v tom, že žalobce pokračoval ve svém jednání i poté, kdy mu bylo sděleno, že jeho postup je v rozporu se zákonným ustanovením.
122. Co se týče majetkových poměrů žalobce a jeho finanční situace, vzal správní orgán v úvahu výsledky hospodaření žalobce, který v roce 2019 po zdanění dosáhl kladného výsledku hospodaření ve výši 46 101 000 Kč, v roce 2020, 47 695 000 Kč a v roce 2021 51 993 000 Kč.
123. Proti rozhodnutí podal žalobce rozklad, o němž rozhodla žalovaná napadeným rozhodnutím.
124. Ke způsobu vypořádání žalobních bodů, o nichž bude níže pojednáno, soud předně odkazuje na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2019, č. j. 10 Azs 316/2018-60, z nichž vyplynulo, že „(s)kutečnost, že se krajský soud nezabýval detailně každou dílčí námitkou uvnitř jednoho žalobního bodu, ještě nezakládá nepřezkoumatelnost rozsudku. To platí zejména u rozsáhlých žalob (...). Krajský soud nemusí nutně volit cestu vypořádání se s každou dílčí žalobní námitkou, ale naopak proti žalobě postaví právní názor, v jehož

konkurenci žalobní body jako celek neobstojí. Případně svůj názor podpoří i odkazem na napadené rozhodnutí žalovaného.“

125. Ze závěrů nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, vyplynulo, že *„(n)ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.“*
 126. Z výše uvedených důvodů proto soud není povinen reagovat na košatou a obsáhlou žalobu stejně košatým a obsáhlým rozsudkem (shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2015, č. j. 10 Afs 18/2015-48, bod 35, popř. rozsudky téhož soudu ze dne 5. 2. 2021, č. j. 5 As 140/2019-93, bod 41, a ze dne 5. 3. 2021, č. j. 5 As 267/2019-106, bod 66). Současně platí, že není smyslem soudního přezkumu stále dokola podrobně opakovat již jednou správně vyřčené, a proto není zkrácením práva účastníka řízení, bude-li soud tam, kde se se závěry správních orgánů shodne, na tyto odkazovat, event. je zopakuje. Soud přitom nemá povinnost alternativně a originálně vyjádřit závěry, které již přesvědčivě vyslovily správní orgány (podobně srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2014, č. j. 6 As 54/2013-128, popř. rozsudek téhož soudu ze dne 4. 3. 2015, č. j. 6 As 72/2014-88), resp. není povinen vše znovu převyprávět „vlastními slovy“ (např. nález Ústavního soudu ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. III. ÚS 1889/20).
 127. Uvedené pak platí rovněž pro přezkoumávané rozhodnutí, které nemusí vyčerpávajícím způsobem reagovat na všechny rozkladové námitky a nuance shromážděných argumentů, často ledabyle a bez zjevné souvislosti rozprostřených po celém obsahu opravného prostředku, pokud proti nim staví dostatečně přesvědčivý a právně přílehavý soubor argumentů vlastních.
- Ad A) Zákonnost napadeného rozhodnutí, protiprávnost jednání žalobce, ochrana spotřebitele a její meze.**
128. Těžiště argumentace žalobce spočívá v tom, že svým jednáním nenaplnil skutkovou podstatu přestupku dle § 154 odst. 1 písm. v), neboť v rozporu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru nejednal.
 129. Podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona (ve znění účinném v době spáchání přestupku, tj. do 24.11.2021) *Ten, kdo je oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr, se dopustí přestupku tím, že neumožní spotřebiteli předčasné splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 1.*
 130. Podle § 117 odst. 1 zákona, *spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. V takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.*
 131. Podle § 154 odst. 3 písm. c) zákona *za přestupek podle odstavců 1 až 3 lze uložit pokutu do 20 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c) bodu 2, písm. e), k), l), n), o), p), q), r), s), t), v), w), x) a odstavce 2 písm. a), b), d), e), f), g), h), i).* (zvýrazněno soudem).
 132. Soud z úřední povinnosti ověřil pozdější znění zákona o spotřebitelském úvěru, neboť ve smyslu ustálené judikatury správních soudů, jak je výslovně uvedeno např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2021, č. j. 8 As 43/2019-40, platí, že: *„Orgán, který posuzuje, zda se použije zásada příkazu retroaktivity ve prospěch pachatele (čl. 40 odst. 6*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Listiny základních práv a svobod, § 2 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), musí podřadit konkrétní čin konkrétního pachatele pod všechna relevantní ustanovení upravující přestupek, celkový výsledek posoudit a podle toho rozhodnout, zda je pozdější právní úprava pro pachatele příznivější.“ Soud ověřil, že ke změně právní úpravy ve prospěch žalobce nedošlo.

133. Jak již oba účastníci uvedli, ust. § 117 zákona je výsledkem transpozice čl. 16 Směrnice 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Tato Směrnice si klade za cíl vytvoření podmínek pro skutečný **vnitřní trh se spotřebitelskými úvěry**, zajištění vysokého stupně ochrany spotřebitele a zjednodušení komunitární úpravy. Je založena na **maximální harmonizaci**, díky níž by měly být odstraněny rozdíly v úrovni ochrany spotřebitele mezi členskými státy tak, aby se spotřebitel rozhodoval v plné znalosti věci. **Upravuje též předčasné splacení úvěru**, včetně řešení odškodnění věřitele, když mu v souvislosti s předčasným splacením vzniknou náklady. Evropský parlament, s podporou Komise, do směrnice doplnil možnost členských států zavést věřitelův nárok na vyšší odškodnění než stanovenou hranici 1% předčasně splacené výše úvěru v případě, že věřitelova ztráta přesahuje maximální částku stanovenou vnitrostátním právem, jež může být až do výše 10 000 € za 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců.
134. K rozsudku Lexitor je na místě vysvětlit, že Soudní dvůr EU řešil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu čl. 16 odst. 1 Směrnice. Tato žádost byla podána v rámci tří sporů mezi společností Lexitor sp. z o.o. (dále jen „Lexitor“) a společností Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka (dále jen „SKOK“), společností Santander Consumer Bank S. A. (dále jen „Santander Consumer Bank“) a společností mBank S. A. (dále jen „mBank“) ohledně snížení celkových nákladů spotřebitelských úvěrů z důvodu jejich předčasného splacení. Předkládající soud předložil Soudnímu dvoru otázku, zda se právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru v případě jeho předčasného splacení podle čl. 16 odst. 1 Směrnice vztahuje rovněž na náklady, které nezávisí na době trvání smlouvy.
135. Předkládající soud vyslovil předpoklad, že článek 16 musí být vykládán v tom smyslu, že snížení celkových nákladů úvěru zahrnuje náklady, které nezávisí na době platnosti smlouvy (zvýrazněno soudem). Podle něj tento výklad umožňuje chránit zájmy spotřebitelů a zaručuje rovnováhu mezi smluvními stranami. Věřitel může v případě předčasného splacení úvěru znovu použít vrácenou částku k poskytnutí nového úvěru a mít tak prospěch z nové provize. Navíc opačné řešení by mohlo vést k praxi, v rámci které by věřitelé uplatňovali pouze náklady formálně nezávislé na době platnosti úvěrové smlouvy, aby zabránili tomu, že tyto náklady budou dotčeny snížením celkových nákladů úvěru.
136. V článku 3 Směrnice se uvádí, „celkovými náklady úvěru pro spotřebitele“ (se rozumí) *veškeré náklady, včetně úroku, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti s úvěrovou smlouvou a které jsou věřiteli známy, s výjimkou nákladů na notáře; náklady související s doplňkovými službami týkajícími se dané úvěrové smlouvy, zejména pojistné, jsou rovněž zahrnuty, pokud je navíc uzavření smlouvy o poskytnutí služby povinné pro získání úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek;*
137. Článek 16 uvedené Směrnice, nadepsaný „Předčasné splacení“, stanoví:

1. Spotřebitel má právo kdykoli zcela nebo zčásti splnit své závazky plynoucí z úvěrové smlouvy. V těchto případech má nárok na snížení celkových nákladů úvěru, jež sestávají z úroku a nákladů za zbývající dobu platnosti smlouvy.

2. V případě předčasného splacení úvěru má věřitel nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru, pokud předčasné splacení spadá do období, pro které je stanovena pevná výpůjční úroková sazba.

Výše odškodnění nesmí přesáhnout 1 % předčasně splacené výše úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem úvěrové smlouvy jeden rok. Není-li tato doba delší než jeden rok, nesmí výše odškodnění přesáhnout 0,5 % předčasně splacené výše úvěru.

3. Žádné odškodnění za předčasné splacení nelze požadovat,

- a) pokud splacení bylo provedeno v rámci pojistné smlouvy určené k zajištění splacení úvěru;
- b) v případě přecherpání nebo
- c) pokud splacení bylo provedeno v období, pro které není stanovena pevná výpůjční úroková sazba.

4. Členské státy mohou stanovit, že

- a) tento nárok na odškodnění může věřitel uplatňovat pouze tehdy, pokud předčasně splacená částka přesáhne hranici stanovenou vnitrostátním právem. Tato hranice nepřesáhne 10 000 EUR za kterékoli období dvanácti měsíců;
- b) věřitel může výjimečně uplatňovat vyšší odškodnění, pokud prokáže, že jeho ztráta z předčasného splacení přesahuje částku určenou podle odstavce 2.

Přesáhne-li odškodnění uplatněné věřitelem skutečně utrpěnou ztrátu, může spotřebitel požadovat odpovídající snížení.

V takovém případě ztráta zahrnuje rozdíl mezi původně sjednanou úrokovou sazbou a úrokovou sazbou, za kterou věřitel může půjčit předčasně splacenou částku na trhu v době předčasného splacení, s přihlédnutím k dopadu předčasného splacení na správné náklady.

5. Žádné odškodnění nesmí přesáhnout částku úroku, kterou by spotřebitel zaplatil během doby od předčasného splacení do sjednaného konce úvěrové smlouvy.“

138. Článek 22 stanoví

1. Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmějí členské státy ve svém vnitrostátním právu zachovávat ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice.

[...]

3. Členské státy dále zajistí, aby předpisy, které přijmou k provedení této směrnice, nemohly být obcházeny v důsledku formulace smluv, zejména zahrnutím čerpání nebo úvěrových smluv spadajících do oblasti působnosti této směrnice do úvěrových smluv, jejichž povaha nebo účel by umožnily vyhnout se použití směrnice.

139. Soudní dvůr EU ve svém rozsudku konstatoval, že „článek 8 směrnice 87/102, která byla zrušena a nahrazena směrnicí 2008/48 stanovil, že spotřebitel „má v souladu s předpisy stanovenými členskými státy právo na spravedlivé snížení celkových nákladů úvěru“.

140. [28] Je tak třeba konstatovat, že čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/48 konkretizoval právo spotřebitele na snížení nákladů úvěru v případě předčasného splacení, přičemž nahradil obecný

pojmem „spravedlivé snížení“ konkrétnější pojmem „snížení celkových nákladů úvěru“ a připojil, že toto snížení se týká „úroků a nákladů“.

- 141.[29] Pokud jde o cíl směrnice 2008/48, z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že jejím cílem je zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. června 2019, Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, bod 28 a citovaná judikatura). Tento systém ochrany se zakládá na myšlence, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 63).
- 142.[30] K tomu, aby se zajistila tato ochrana, čl. 22 odst. 3 směrnice 2008/48 ukládá členským státům dbát na to, aby předpisy, které přijmou k provedení této směrnice, nemohly být obcházeny v důsledku formulace smluv.
- 143.[31] Účinnost práva spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru by však byla oslabena, kdyby se snížení úvěru mohlo omezit jen na náklady prezentované věřitelem jako závislé na době platnosti smlouvy, protože, jak uvedl generální advokát v bodě 54 svého stanoviska, náklady a rozdělení nákladů si banka určuje jednostranně a fakturace nákladů může zahrnovat určitou ziskovou marži.“ (podtrženo soudem)
- 144.Dále Soudní dvůr uvádí: „omezit možnost snížení celkových nákladů úvěru pouze na náklady výslovně související s dobou platnosti smlouvy by vedlo k riziku, že spotřebiteli by se v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy uložily vyšší neopakující se platby, jelikož by se věřitel mohl pokusit snížit na minimum náklady, které závisí na době platnosti smlouvy (...) rozhodovací prostor, kterým disponují úvěrové instituce při fakturaci a jejich vnitřní organizace v praxi velmi sťažují spotřebiteli nebo soudu určení nákladů objektivně souvisejících s dobou platnosti smlouvy. Je třeba doplnit, že skutečnost, že se do snížení celkových nákladů úvěru zahrnou náklady, které nezávisí na době platnosti smlouvy, nemůže nepřiměřeně znevýhodnit věřitele. Je totiž třeba připomenout, že zájmy věřitele jsou zohledněny jednak prostřednictvím čl. 16 odst. 2 směrnice 2008/48, který přiznává věřiteli právo na odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru, a jednak prostřednictvím čl. 16 odst. 4 této směrnice, který poskytuje členským státům dodatečnou možnost dbát na to, aby bylo toto odškodnění přizpůsobené podmínkám úvěru a trhu s cílem ochrany zájmů věřitele. Konečně je třeba uvést, že v případě předčasného splacení úvěru věřitel předčasně získá zpět půjčenou částku, a tato částka bude tedy dostupná pro případné uzavření nové úvěrové smlouvy“.
- 145.Z citovaného rozhodnutí zjevně vyplývá několik vzájemně provázaných a se doplňujících principů:
- Právo dlužníka předčasně splatit úvěr.
 - Právo dlužníka na snížení celkových nákladů úvěru (při předčasném splacení), konkrétně právo na snížení úroku a nákladů úvěru.
 - Náklady úvěru znamenají náklady, jak závislé, tak i nezávislé na době platnosti smlouvy.
 - Omezení věřitele svévolně formulovat smlouvu tak, aby právo dlužníka na snížení celkových nákladů úvěru bylo omezeno či zmařeno.
 - Při zachování ziskové marže ve prospěch věřitele.

146. Z pohledu výše uvedených principů nelze učinit jiný závěr, než že v rozsudku Lexitor Soudní dvůr EU výkladem čl. 16 Směrnice jednoznačně vyslovil nepřipustnost praxe, při níž věřitel riziko menšího zisku v důsledku předčasného splacení úvěru, které znamená kratší dobu placení úroku, sníží přeměnou části očekávaného úroku do formy poplatků spojených s poskytnutím úvěru, jejichž platbu požaduje v plné výši nezávisle na době platnosti smlouvy.
147. Pojem celkové náklady spotřebitelského úvěru musí být vykládán jako právo na snížení úroku a nákladů úvěru závislých i nezávislých na době platnosti smlouvy.
148. Jelikož text § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví právo dlužníka *na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru*, je závěr vyslovený SDEU a vyložený tímto soudem přímo obsažen v textu § 117 odst. 1 a jinak jej vykládat nelze. Respektive jiný výklad by byl v rozporu se zněním Směrnice i rozsudkem SDEU, a tedy šlo by o výklad nikoli eurokonformní, který není v právním řádu ČR přípustný.
149. Městský soud uzavírá, že žalovaný nepochybil, když odvolání žalobce zamítl, neboť žalobce svým jednáním naplnil skutkovou podstatu § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru. Článek 39 Listiny nebyl v případě žalobce porušen.
150. Městský soud se ze shora uvedených důvodů zcela ztotožňuje s argumentací žalované týkající se aplikace rozsudku Lexitor, resp. výkladu Směrnice. Právní úprava v jiných právních rádech (Německo, Rakousko) není z tohoto pohledu směrodatná.
151. K námitce žalobce, že je třeba rozlišovat mezi náklady závislými a nezávislými na době trvání smlouvy městský soud uvádí, že mezi těmito náklady rozlišuje jak žalovaný v napadeném rozhodnutí, tak i SDEU, avšak toto rozlišení nemění ničeho na závěru, že oba tyto náklady tvoří náklady úvěru a spotřebitel má právo na jejich snížení. Není tedy rozhodné, zda poplatky účtované žalobcem (za sjednání úvěru a za vyhodnocení úvěru) jsou náklady nezávislé na době trvání smlouvy, neboť spotřebitel má právo i na jejich snížení.
152. K námitce žalobce, že rozsudek Lexitor se nezabýval otázkou, zda předčasné splacení snižuje náklady úvěru nezávislé na době trvání smlouvy hrazené třetí osobě, je městský soud nucen konstatovat, že není zřejmé, jakou třetí osobu má žalobce na mysli. Uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru je sjednán dvoustranný právní vztah – mezi dlužníkem (spotřebitel) a věřitelem (podnikatel, který poskytuje úvěr), jak vyplývá z definice zákonných pojmů obsažené v § 3 zákona, resp. v případě žalobce § 9 zákona.
153. Úprava odstoupení od smlouvy dle § 118 zákona o spotřebitelském úvěru nepotvrzuje správnost argumentace žalobce, ale naopak správnost výkladu zaujatého žalovanou.
154. Podle § 118 odst. 4 zákona, *došlo-li k odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru, je spotřebitel povinen poskytovateli bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů ode dne odeslání odstoupení, zaplatit*
- a) *jistinu poskytnutého spotřebitelského úvěru,*
- b) *úrok ve výši, na kterou by poskytovateli vznikl nárok, pokud by k odstoupení od smlouvy nedošlo, a to za období ode dne, kdy byl spotřebitelský úvěr čerpán, do dne, kdy je jistina splacena, a*

c) případné nevratné poplatky zaplacené poskytovatelem orgánům veřejné správy nebo jiným osobám pověřeným výkonem veřejné správy.

155. V důvodové zprávě je k tomu uvedeno: „Poskytovatel má po spotřebitelově odstoupení od smlouvy nárok na splacení jistiny a úroku, který se vypočítá na základě dohodnuté úrokové sazby. Na druhou stranu je poskytovatel povinen spotřebiteli vrátit všechny jím uhrazené platby, včetně poplatku za sjednání či zprostředkování spotřebitelského úvěru a současně nemá právo požadovat po spotřebiteli žádné jiné odškodnění s výjimkou odškodnění za případné nevratné poplatky zaplacené věřitelem orgánu veřejné správy. Takovými poplatky se rozumí například poplatky za ověření podpisů na smlouvách.“
156. Zjevně úprava předčasného splacení úvěru i odstoupení od smlouvy poskytuje zvýšenou ochranu spotřebiteli a omezuje možnost poskytovatele zvyšovat zisk na úkor spotřebitele skrytým zvýšením úroku v podobě nevratných poplatků.
157. Jelikož městský soud nemá pochyb o správnosti výkladu § 117 zákona o spotřebitelském úvěru ve světle čl. 16 Směrnice a principů vyslovených v rozsudku Lexitor, jak je žalovaná zaujala, nenalézá důvod pro předložení předběžné otázky SDEU, jak žalobce navrhoval. Ze stejných důvodů soud pokládá za irelevantní polemiku žalobce o vertikálním a horizontálním účinku směrnic a nařízení EU, jakož i předestřený vývoj právní úpravy v jiných zemích, či doktrinální výklad sporného zákonného ustanovení. Žalobní argumentace není totiž s to vyvrátit správné závěry přezkoumávaného rozhodnutí.
158. Pokud jde o namítané meze ochrany spotřebitele, pak je třeba v prvé řadě konstatovat, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.8.2019, sp. zn. 33Cdo 2807/2018, řeší skutkově odlišnou věc a jiný druh úvěru, konkrétně neúčelový hypoteční úvěr, tj. zástavním právem k nemovitosti zajištěný spotřebitelský úvěr ve smyslu zákona č. 145/2010 Sb. Nejvyšší soud vyslovil závěr, že „postavení úvěrující banky je založeno rovněž právem a je její věcí v rámci svobody podnikání, aby se dožadovala ochrany svých práv proti případným nepříznivým rozsudkům obecných soudů; samozřejmě v případě, že by to dosahovalo intenzity zásahu do jejích ústavně zaručených práv, konkrétně práva či svobody usilovat o dosažení zisku v souvislosti s poskytováním úvěru. Princip autonomie vůle tedy není absolutní hodnotou (contractus durus, sed contractus) právě s ohledem na princip ochrany spotřebitele, ze kterého, jde-li o nyní posuzované souvislosti, plyne požadavek transparentnosti smluvních ujednání, která jsou klientovi bankou předkládána k podpisu. Z nich musí být zřejmé, jaké bude finální finanční zatížení žadatele o úvěr (příjemce úvěru), neboť pouze takto informovaný klient banky může učinit spolehlivou komparaci na trhu dostupných a nabízených úvěrů, aniž by později zjistil, že vycházel ze záměrně zkreslených informací“.
159. Přezkoumávané rozhodnutí není s uvedeným v rozporu. Žalobci není upíráno právo na přiměřený zisk. Jeho činnost spočívá v poskytování půjček, přičemž úrok, který za poskytnutí úvěru požaduje, je ve své podstatě finanční odměnou, jinak řečeno úrok je odměna za dočasnou ztrátu kapitálu, za riziko spojené se změnami tohoto kapitálu (inflací) a za nejistotu, že kapitál nebude splacen v dané lhůtě a výši. Věřitel tedy získává úrok za to, že peníze poskytl dočasně jinému. Z pohledu dlužníka je úrok cena, kterou platí za získání úvěru. Výše úroku musí být přiměřená, žalobce je oprávněn dosahovat zisku, úrok však nesmí být v hrubém nepoměru k poskytnuté částce a době plnění.
160. Rozhodující je úprava Směrnice, jejímiž základními cíli jsou vytvoření podmínek pro skutečný **vnitřní trh se spotřebitelskými úvěry**, zajištění vysokého stupně ochrany spotřebitele a zjednodušení komunitární úpravy. Směrnice zavádí omezení věřitele

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

v případě předčasného splacení úvěru, přičemž členské státy jsou oprávněny stanovit nárok věřitele na vyšší odškodnění. Ostatně cíle Směrnice jsou explicitně deklarovány v čl. 7 a 8 její preambule. Konkrétně je zde uvedeno:

„Pro usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů je nezbytné zajistit harmonizovaný rámec Společenství v celé řadě klíčových oblastí. Právní předpisy Společenství zaměřené na budoucnost, schopné přizpůsobit se budoucím formám úvěrů a umožňující členským státům odpovídající stupeň pružnosti při jejich provádění by měly s ohledem na neustále se vyvíjející trh spotřebitelských úvěrů a vzrůstající mobilitu evropských občanů napomoci při zavedení moderní právní úpravy spotřebitelského úvěru.

Je důležité, aby trh nabízel dostatečný stupeň ochrany spotřebitele, a zajistil tak důvěru spotřebitelů. Mělo by proto být možné, aby volný pohyb úvěrových nabídek probíhal za optimálních podmínek jak pro ty, kdo úvěr nabízejí, tak pro ty, kdo o něj žádají, a to s řádným přihlédnutím ke specifické situaci v jednotlivých členských státech“.

164. Konkrétně čl. 16 odst. 2 uvádí: *„V případě předčasného splacení úvěru má věřitel nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru, pokud předčasné splacení spadá do období, pro které je stanovena pevná výpůjční úroková sazba.*

Výše odškodnění nesmí přesáhnout 1 % předčasně splacené výše úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem úvěrové smlouvy jeden rok. Není-li tato doba delší než jeden rok, nesmí výše odškodnění přesáhnout 0,5 % předčasně splacené výše úvěru“.

165. Toto ustanovení nalezlo svůj odraz v § 117 odst. 2 a 4 zákona o spotřebitelském úvěru, který uvádí:

166. Ust. § 117 odst. 2 zákona, *pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru má věřitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením.*

167. Ust. § 117 odst. 4 zákona, *výše náhrady nákladů podle odstavce 2 nesmí u spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení a u spotřebitelského úvěru na bydlení podle § 2 odst. 2 písm. a), který není účelově určený podle § 2 odst. 2 písm. b) nebo není spotřebitelským úvěrem na bydlení podle § 2 odst. 2 písm. c), přesáhnout 1 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem spotřebitelského úvěru 1 rok. Není-li tato doba delší než jeden rok, nesmí výše náhrady nákladů přesáhnout 0,5 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru. U spotřebitelského úvěru na bydlení podle § 2 odst. 2 písm. b) nebo c) nesmí výše náhrady nákladů podle odstavce 2 přesáhnout 0,25 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru za každý započatý rok zbývající do konce období, pro které je sjednána pevná zápujční úroková sazba, nejvýše však 1 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru.*

168. Z uvedeného vyplývá, že spotřebiteli je poskytována silná ochrana a pro případ předčasného splacení úvěru zákon zavádí jasně stanovená pravidla omezující právo věřitele na náhradu nákladů, které mu v případě předčasného splacení vzniknou.

169. Pokud jde o poskytovatele úvěru, jemu vzniká právo na odškodnění. V důvodové zprávě je k tomu uvedeno: *„U spotřebitelského úvěru jiného, než na bydlení se stanoví, že výše odškodnění nesmí přesáhnout 1 % předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru, pokud doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem smluvního vztahu přesahuje jeden*

rok. Pokud je tato doba kratší, nesmí výše náhrady nákladů přesáhnout 0,5 % předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru“.

170. Městský soud z uvedených důvodů nehodlá přistoupit na polemiku žalobce, který nezákonnost napadeného rozhodnutí spatřuje (mimo jiné) i v tom, že správní orgán označil ochranu spotřebitele za hlavní cíl směrnice. Jak z uvedeného vyplývá, je ochrana spotřebitele jedním z hlavních cílů Směrnice spolu s harmonizací právní úpravy zajišťující dobře fungující vnitřní trh se spotřebitelskými úvěry. Jelikož zájmy smluvních stran jsou ve své podstatě protichůdné (poskytovatel úvěru tenduje k maximalizaci zisku a minimalizaci rizika nesplacení úvěru, zatímco dlužníkův zájem je získat úvěr co nejlaciněji – což zahrnuje nejnížší možný úrok, ale i nejnížší možné a pokud lze, žádné další poplatky) je zákonná úprava těchto antagonistických cílů skutečnou právní ekvilibristikou. Nelze však ztratit ze zřetele, že za situace, kdy jednou ze smluvních stran je profesionál – právnická osoba, která je podnikatelem v oblasti poskytování úvěru, bude mít dlužník – fyzická osoba, která z nejrůznějších důvodů nedisponuje dostatečným kapitálem a musí využít úvěru, vždy slabším subjektem právního vztahu, a právě proto je mu Směrnicí a z ní vyplývající zákonnou úpravou poskytována zvýšená ochrana.
171. Městský soud shrnuje, že žalobní námitky shrnuté pod bod A) podané žaloby nejsou důvodné.
172. Nad rámec uvedeného soud odkazuje rovněž i na závěry vyplývající z rozsudku zdejšího soudu ze dne 8. 8. 2024, č. j. 10 A 10/2022-37, který interpretoval závěry SDEU ve věci Radlinger (Věc C-377/14 Ernst Georg Radlinger a Helena Radlingerová proti Finway a.s.). V tomto rozsudku se uvádí: *„Z rozhodnutí Radlinger dle názoru soudu především vyplývá, že celková částka, kterou má spotřebitel zaplatit, se skládá z celkových nákladů spotřebitelského úvěru a celkové výše spotřebitelského úvěru a že tyto položky jsou disjunktivní (tedy nemůže být určitá položka zahrnuta zároveň do celkových nákladů spotřebitelského úvěru a zároveň do výše spotřebitelského úvěru). Tyto závěry jsou přenositelné i na projednávaný případ, neboť v době uzavírání smlouvy o úvěru bylo zřejmé, že žalobkyně bude mít náklady ve formě nákladů za provize a nákladů za úroky, proto musí tyto náklady být zahrnuty do celkových nákladů (a žalobkyně tak činí ve formě úroků) a v případě předčasného splacení musí být sníženy podle ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Jak správně uvedla žalovaná ve vyjádření logickou výjimkou z kategorie celkových nákladů jsou náklady, u kterých není jisté, zda v budoucnu vzniknou, tj. jedná se o náklady navázané na předčasné splacení dle ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Vzhledem k tomu, že náklady za zprostředkovatelskou provizi a náklady za úroky z vkladů nelze podřadit pod pojem „celková výše spotřebitelského úvěru“ a zároveň je žalobkyně vyžaduje splatit od spotřebitele, je zřejmé, že se jedná o druhou možnou kategorii „celkových nákladů spotřebitelského úvěru“, které je povinna žalobkyně v případě předčasného splacení snížit, jak vyplývá rovněž z argumentace Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 12. 2018, č. j. 7 As 315/2017–94.“* (viz bod 258 rozsudku).
173. Podnikání žalobce je spojeno s rizikem, že poskytnutý úvěr nebude zaplacen a žalobce tak půjčenou částku ztratí. I předčasné splacení úvěru představuje pro žalobce riziko dosažení nižšího zisku v podobě nezaplacení očekávaného úroku. Riziko finanční ztráty však nesmí být kompenzováno porušením zákonem stanovené povinnosti žalobce umožnit dlužníku předčasné splacení úvěru v souladu se zákonnou úpravou.

174. Je na žalobci, aby svůj obchodní model optimalizoval způsobem, který nebude porušovat zákon. Argumentace, že by došlo k znevýhodnění méně bonitních spotřebitelů, je nepřipadná a zavádějící. Žalobce je v první řadě povinen zákon dodržovat, a to, jakým způsobem ošetří podmínky poskytování úvěru, aby k znevýhodnění jeho klientů nedocházelo, je zcela na úvaze žalobce, musí se však pohybovat v zákonem vymezeném rámci.

Ad B) Nepřezkoumatelnost rozhodnutí, nedostatečně zjištěný skutkový stav.

175. Jak již městský soud konstatoval (viz bod 44 rozsudku), nebylo povinností žalované vyčerpávajícím způsobem vypořádat všechny rozkladové námitky žalobce, pokud napadené rozhodnutí předkládá vlastní, ucelenou a dostatečnou argumentaci, umožňující přezkoumání závěrů správního rozhodnutí, co do jejich úplnosti a věcné správnosti.
176. Žalobce vytýká správnímu orgánu prvního stupně, že nekonkretizoval jednání, v němž je přestupek spatřován a žalovaný, přes rozkladovou argumentaci žalovaného o nesprávnosti takového postupu, rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdil.
177. Co se týče vyplnění kolonky v excelové tabulce „celkové náklady ziskové marže“, městský soud konstatuje, že je samozřejmě myslitelné, že účastník správního řízení při své obhajobě argumentuje chybně a správní orgán je povinen umožnit mu tuto chybu vysvětlit a napravit. To však předpokládá, že skutečně k nápravě dojde, jinak řečeno tento účastník vysvětlí, v čem chyba spočívá a na svou obhajobu uvede novou, správnou, srozumitelnou a přesvědčivou argumentaci. To však žalobce neučinil a nečiní tak ani v žalobě.
178. K tomu, aby se žalobce vyvinil z protiprávního jednání, nepostačuje tvrzení, že toto jednání protiprávní není, ale je nezbytné, aby vysvětlil, jak jednal a z jakých důvodů je jeho jednání se zákonem souladné.
179. Pokud tak neučiní (nehájí se nijak, nebo jen obecnou argumentací, že přestupek nespáchal), jsou správní orgány povinny prokázat, že k protiprávnímu jednání došlo, avšak nejsou povinny tuto nekonkrétní obhajobu přestupce vlastní argumentací vyvracet, či za přestupce jeho obhajobu domýšlet.
180. Jinak řečeno, dokonce ani v žalobě (a ani v replice k vyjádření žalované a ani při ústním jednání) žalobce nevysvětlil, jak konstruoval výpočet sporných poplatků a jejich vztah k výši úroků a jak se předčasné splacení úvěru promítlo do zisku žalobce.
181. Zatímco správní orgán v prvostupňovém rozhodnutí provedl konkrétní výpočet, vycházející z předložených listin, z něž protiprávnost jednání žalobce vyplývá, a popsal zjištěný skutkový stav (viz zejména body 111, 112, 113, 114 rozsudku a shrnutí v bodu 118), žalobce v bodu 8.15 žaloby (bod 26 rozsudku) předkládá početní příklad, namísto aby předložil výpočty, které budou přímo vyvozeny z jeho vlastního podnikání, vyvrátil závěry správního orgánu. V replice pak argumentuje tím, že tento výpočet je z předložené (avšak chybně označené) tabulky (kolonky) zjevný a žalovaná snadno mohla výpočet učinit sama (viz bod 83 rozsudku). Vlastní propočty však žalobce nepředkládá.
182. Žalovaná se přezkumem napadeného rozhodnutí zabývala podrobně, a přesvědčivě námitky žalobce vyvrátila. Žalobce započítal do nákladů na poskytnutí a vyhodnocení spotřebitelského úvěru i příspěvek na krytí ztrát. Po mzdových nákladech se jednalo o druhou nejvyšší položku, která tvořila celkové náklady, ze kterých se počítaly oba poplatky. Pokud byl spotřebitelský úvěr předčasně splacen, riziko ztráty zaniklo. Avšak tato položka tvořila 80 874 795 Kč z celkových nákladů ve výši 280 491 855 Kč, ze kterých

byly poplatky vypočítány. Žalobce prezentoval 95 %, této částky jako poplatek za sjednání úvěru a 5 % jako poplatek za vyhodnocení úvěru, ve skutečnosti však tyto náklady s vyhodnocením úvěru neměly ničeho společného.

183. Žalovaná dále vyšla ze zjištění, že žalobce u jím poskytovaných spotřebitelských úvěrů od října 2021 snížil úrokovou sazbu z 15 % na 8 %, nicméně RPSN zůstala stejná, tedy narostl objem prostředků, které získal prostřednictvím obou poplatků.
184. Repo sazba ve sledovaném období činila k následujícím datům: 3. 5. 2019 – 2,00 %, 7. 2. 2020 – 2,25 %, 17. 3. 2020 – 21 1,75 %, 27. 3. 2020 – 1,00 %, 11. 5. 2020 – 0,25 %, 24. 6. 2021 – 0,50 %, 6. 8. 2021 – 0,75 % a 1. 10. 2021 – 1,50 %³³, žalovaná dovozuje, že od října roku 2019 repo sazba až do května roku 2020 klesala, bez reakce žalobce, naopak v červnu roku 2021 se tato sazba začala zvyšovat, přičemž v okamžiku, kdy se žalobce rozhodl pro změnu úrokových sazeb u jím poskytovaných spotřebitelských úvěrů, tak ve skutečnosti repo sazba neklesala, ale rostla, kdy v říjnu roku 2021 již byla nejvyšší za období začínající dnem 27. 3. 2020.
185. Argument klesající repo sazby nekoresponduje s realitou. Obdobně se pak situace jeví i ve vztahu k tvrzeným rostoucím nákladům na vyhodnocení a sjednání spotřebitelského úvěru, kdy toto své tvrzení žalobce nijak nedoložil (např. novým výpočtem nákladů). Žalovaná poukázala na účetní závěrku žalobce za roky 2019 až 2021, ze které vyplývá, že naopak v roce 2020 snížil provozní a mzdové náklady, a v roce 2021 došlo k jejich nikoliv dramatickému nárůstu.
186. Žalovaná v napadeném rozhodnutí předkládá ucelenou a přesvědčivou argumentaci pro své závěry, která je předložena účetními doklady a výpočty. Žalobce naopak ani v žalobě nepřichází s argumentací, která by zjištění správního orgánu prvního stupně přesvědčivě vyvracela.
187. Městský soud tedy dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je přezkoumatelné a rozkladové námitky vznesené žalobcem byly řádným způsobem vypořádány.
188. Není důvodná námitka žalobce, že protiprávnost jednání, které je mu kladeno za vinu, mu nebylo prokázáno a jasně identifikováno napadeným rozhodnutím. Jak soud již v předchozí části rozsudku vysvětlil, žalobci bylo kladeno za vinu, že postupoval v rozporu s ust. § 117 odst. 1 zákona, který ukládá poskytovatelům úvěrů umožnit spotřebiteli jeho předčasné splacení, a to za snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru nejen o výši úroku ale i dalších nákladů, které by spotřebitel byl povinen platit, kdyby k předčasnému splacení nedošlo. Právě toto žalobce svým klientům neumožnil, když náklady spojené s poskytnutím úvěru žalobci sloužily právě k tomu, aby z části kryly riziko žalobce ze „ztráty úroků“ v důsledku předčasného splacení úvěru. Jak vyplývá z přezkoumávaného rozhodnutí, v řízení bylo prokázáno, že žalobce do nákladů na poskytnutí a vyhodnocení spotřebitelského úvěru započítal příspěvek na krytí ztrát a po mzdových nákladech se jednalo o druhou nejvyšší položku, která tvořila celkové náklady, ze kterých se počítaly oba poplatky. Tyto položky přitom měly být obsaženy v úrokové sazbě. Jednalo se o náklady závislé na době trvání smlouvy.
189. Vznesené žalobní námitky ani v této části důvodné nejsou.

Ad C) Nesprávné právní posouzení věci

190. Ke shora uvedenému je nezbytné dále konstatovat, že skutková podstata přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru spočívá v tom, že poskytovatel úvěru neumožní spotřebiteli předčasné splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 1.
191. Podle § 5 zákona č. 215/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o přestupcích“), *přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*
192. Koncepce přestupku je vystavěna na tzv. materiálně-formálním pojetí. To znamená, že k tomu, aby určité jednání bylo přestupkem, je třeba, aby toto jednání bylo výslovně jako přestupek zákonem označeno, a zároveň musí platit, že jde o jednání společensky škodlivé.
193. „*Typovými znaky skutkové podstaty jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Objektem je definovaný jako právem chráněný společenský zájem, k jehož porušení nebo ohrožení mělo dojít.*
194. *Objektivní stránkou je porušení právní povinnosti vážící se ke konkrétně vymezenému objektu. Obligatorními znaky objektivní stránky jsou jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen (§ 10).*
195. *Subjektem skutkové podstaty přestupku je jeho pachatel, tedy fyzická osoba (§ 13 a násl.), právnická osoba (§ 20 a násl.), případně podnikající fyzická osoba (§ 22 a násl.). Dřívější právní úprava znala přestupkovou odpovědnost pouze u fyzických osob.*
196. *Konečně subjektivní stránkou skutkové podstaty přestupku je zavinění (vnitřní psychický stav pachatele přestupku k protiprávnímu jednání a jeho následku). Rozlišujeme dvě formy zavinění, úmyslné a nedbalostní“.* (blíže viz § 5 Přestupek. In: BOHADLO, David, Jan BROŽ, Stanislav KADEČKA, Petr PRŮCHA, Filip RIGEL a Vít ŠTASTNÝ. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-12-2]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.).
197. *Zákonná ustanovení – § 117 odst. 1 a § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru městský soud citoval shora (viz body 128 a 129 rozsudku). Z citovaných zákonných ustanovení zjevně vyplývá, že objektem přestupku je zájem na ochraně spotřebitele a jeho práva na předčasné splacení úvěru za snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Objektivní stránka pak představuje jednání přestupce, který spotřebiteli předčasné splacení úvěru za uvedených podmínek neumožní. Znakem skutkové podstaty není výše škody, či finanční újmy na straně spotřebitele. K závěru, že skutková podstata byla naplněna, postačí (prokázaný a odůvodněný) závěr správního orgánu, že žalobce zákonnou podmínku předčasného splacení úvěru spotřebiteli neumožnil. Nebylo třeba, aby správní orgán propočítával v každém jednotlivém případě výši žalobcem účtovaných poplatků za uzavření smlouvy a ověření úvěruschopnosti dlužníka a zjišťoval výši částky, která byla (či nebyla) účtována v případě předčasného splacení úvěru.*
198. *K závěru, že k naplnění skutkové podstaty došlo, plně postačí zjištění správního orgánu podrobně popsané pod body 112 a násl. rozsudku. Jinak řečeno, bylo by v rozporu s cílem právní úpravy, jímž je umožnit spotřebiteli předčasné splacení úvěru, aniž by musel nést*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

neúměrné a neodůvodněné náklady, pokud by toto jeho právo mohl věřitel obejít tím, že označí náklady za účelně vynaložené podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, ačkoliv se ve skutečnosti jedná o náklady, které by spotřebitel platil v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení úvěru.

199. Jak soud již uvedl, důkazní břemeno k prokázání, že skutková podstata byla naplněna, leží plně na správním orgánu. Pokud však žalobce nepředkládá vlastní výpočet, z něhož by bylo patrné, jaká část celkových nákladů spotřebitelského úvěru byla dlužníkům v případě předčasného splacení úvěru účtována, není povinností správního orgánu, aby za žalobce takový výpočet učinil.
200. Podle § 8 zákona o přestupcích, *trvajícím přestupek je takový přestupek, jehož známkem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.*
201. Podstatným rysem trvajících přestupků je, že se tu postihuje právě ono udržování protiprávního stavu. Proto je třeba trvajících přestupků lišit od přestupků, jejichž známkem je jednání spočívající pouze ve vyvolání protiprávního stavu, i když je s takovým přestupkem následné trvání protiprávního stavu logicky spojeno. V těchto případech je společensky méně nebezpečné způsobení protiprávního stavu, na rozdíl od trvajících přestupků, pro které je typické, že stupeň nebezpečnosti přestupku se postupem času nemění nebo se ještě zvětšuje tím více, čím déle čin trvá.
202. Trestněprávní doktrína rozlišuje pokračováním v trestném činu, což je dle § 116 trestního zákoníku takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.
203. Oproti tomu *trvajících* trestné činy se posuzují jako jediné jednání, které trvá tak dlouho, pokud je protiprávní stav udržován. Trvajících podoba trestného činu tedy není formou provedení trestného činu, která by tu někdy byla a jindy nebyla, nýbrž plyne ze zákona.
204. Pokračování v přestupku, trvajících přestupek a hromadný přestupek se z hlediska procesního i hmotněprávního považují za jeden skutek (srov. § 77 a § 78 odst. 3 zákona o přestupcích). Vymezení pokračování v přestupku, trvajících přestupku a hromadného přestupku má význam pro posouzení časové působnosti zákona (§ 2 odst. 4 zákona), běh promlčecí doby (§ 31 zákona) a určení druhu a výměry správního trestu (§ 37 písm. i) zákona].
205. Jak vyplývá z rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, jednání žalobce bylo možné posoudit buď jako 26 401 jednotlivých skutků, kdy v každém jednotlivém případě byla naplněna skutková podstata přestupku upraveného v § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebním úvěru, nebo jako jeden skutek, obsahující 26 401 útoků na zákonem chráněný zájem (tj. právo spotřebitele předčasně splatit spotřebitelský úvěr), který má podobu trvajících přestupku podle § 8 zákona o přestupcích. Správní orgán vyšel z toho, že použití dokonavého slovesného vidu v § 154 odst. 1 písm. v) zákoně nemá na posouzení jednání účastníka řízení jako trvajících přestupku vliv, i v případě, že skutková podstata přestupku není definována jako trvajících přestupek, tak s ohledem na okolnosti může být kvalifikována jako trvajících přestupek. Jednání žalobce vykazuje znaky jednoho skutku – bylo založeno jeho vnitřní předpisovou základnou a smluvní dokumentací, které byly aplikovány každý

den v několika desítkách případů, kdy tedy docházelo k naplňování skutkové podstaty přestupku upraveného v § 154 odst. 1 písm. v) zákona a k permanentnímu udržování protiprávního stavu.

206. Správní orgán vzal rovněž v úvahu, že hodnocení konkrétního jednání jako trvajících přestupků má dopady toliko do promlčecích lhůt. Pokud je přestupek upravený v § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebním úvěru spáchán např. jedním konkrétním případem, pak promlčecí lhůta tohoto přestupku počíná plynout okamžikem, kdy byla naplněna jeho skutková podstata – tedy kdy poskytovatel spotřebitelského úvěru požadoval po spotřebiteli v rozporu s § 117 odst. 1 zákona uhrazení plné výše celkových nákladů spotřebitelského úvěru. Promlčecí lhůta u trvajících přestupků končí až odstraněním vytýkaného stavu – tedy upuštěním daného způsobu jednání (viz již zmíněný rozsudek NSS č.j. 1 As 74/2018–40). V případě zahájení přestupkového řízení v době trvání přestupku pak dochází k přetržení přestupku a pokračování v přestupku musí být hodnoceno jako nový přestupek
207. Skutková podstata přestupku, jak již soud vysvětlil, spočívá v tom, že přestupce neumožní spotřebiteli předčasné splacení spotřebitelského úvěru za podmínek zákonem stanovených. Přestupku se poskytovatel spotřebitelského úvěru dopustí tím, že neumožní spotřebiteli předčasné splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.
208. Ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví poskytovateli spotřebitelského úvěru dvě povinnosti, jejichž porušením se může dopustit přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru. První z nich je povinnost umožnit spotřebiteli kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru jej zcela nebo zčásti splatit. Druhou povinností je snížit celkové náklady spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Zmíněné ustanovení tedy upravuje současně způsob (umožnění předčasného splacení) a jeho podmínky (zákaz účtovat nedůvodné náklady). Uvedený závěr vyplývá z rozsudku ze dne 24. 4. 2024, č. j. 8A 77/2022-233, v němž se Městský soud v Praze vyjádřil obdobně, ve věci týkající se předčasného splacení úvěru na bydlení. Ve věci nyní posuzované nemá důvod se odchýlit od své argumentace.
209. Tedy přestupce vyvolá stav, kdy dlužník, který hodlá úvěr předčasné splatit, musí zaplatit vyšší částku, než jak odpovídá zákonné úpravě (§117 odst. 1 zákona, podle níž je oprávněn splatit spotřebitelský úvěr předčasné bez povinnosti platit jiné náklady než ty, které vznikly v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru), přičemž žalobce měl připraveno několik verzí smluv, které ve svých důsledcích porušovaly toto právo všech dlužníků žalobce (kteří smlouvu uzavřeli), smluvně nebylo možno se od takto připravené smlouvy odchýlit a v rozhodném období tedy žalobce na úkor (všech) těchto svých klientů získal neoprávněně vyšší platbu, než jaká mu ze zákona náležela.
210. Lze shrnout, že žalobce vytvořil systém výpočtu a vyžadování úhrady nákladů, v rozporu s § 117 odst. 1 zákona a ve zjištěném období vyžadoval po spotřebitelích usilujících o předčasné splacení svých spotřebitelských úvěrů úhradu těchto nákladů, přičemž se jednalo o trvalý stav.
211. Gramatický výklad právní normy je přitom jen jednou z možností interpretace právní normy. Ostatně i žalobcem citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2022, č. j. 2Afs 30/2021-61, uzavírá, že na charakter přestupku lze usuzovat pomocí

běžných interpretačních vodítek. Rozsudky krajských soudů, na něž žalobce odkazuje pod bodem 10.35 žaloby, nevyvracejí závěry žalované. Žalobce zavádějícím způsobem argumentuje zněním § 154 odst. 1 písm. v) zákona, v němž je použito sloveso „*neumožnit*“ a podle gramatické poučky, že slovesný vid vyjadřuje u sloves průběhovost (děj není ukončený, nelze jej ukončit, nebo je časově neohraňovaný) nebo jednorázovost děje (děj je ukončený, nebo může být ukončený), dovozuje, že použitím dokonavého vidu „*neumožnit*“ zákonodárce vyjádřil, že nejde o trvalý delikt. Nelze však přehlédnout, že § 117 odst. 1 je odkazován v § 154 odst. 1 písm. v) zákona, a tedy obě normy musí být interpretovány společně. Zde si s pouhým gramatickým výkladem již vystačit nelze.

212. Rozhodný je totiž účel právní úpravy – objekt přestupku, kterým je právo spotřebitele kdykoli, tedy po celou dobu trvání smlouvy, úvěr splatit za současného snížení nákladů úvěru. Protiprávní stav založený žalobcem nezákonně formulovanými smluvními podmínkami, tedy trval po celou dobu, kdy klientům žalobce bylo znemožněno úvěr řádně (v souladu se zákonem) splatit a kdy žalobce na úkor svých klientů profitoval nad rámec zákonem přípustný.
213. Městský soud se proto plně ztotožnil se závěry napadeného rozhodnutí, přičemž nepokládá za důvodnou ani další část žalobní argumentace.

Ad D) Nedostatečně zjištěný skutkový stav

214. Jak již soud konstatoval v předchozích částech odůvodnění svého rozsudku, skutkový stav byl správním orgánem prvního stupně zjištěn dostatečně. Žalobce staví žalobní argumentaci na tom, že jeho jednání nebylo detailně přezkoumáno a implicitně dovozuje, že ČNB byla povinna přezkoumat každou jednotlivou úvěrovou smlouvu, kterou žalobce uzavřel a v případě jejího předčasného splacení provést výpočet, o kolik byla snížena výsledná částka tak, aby bylo postaveno najisto, zda žalobce v souladu se zákonem postupoval, či nikoli.
215. Požadavek žalobce je zavádějící. Z opakovaně citovaného znění zákona a při použití jeho eurokonformního výkladu, jak je soud vyložil výše, nelze učinit jiný závěr, než že právo spotřebitele v případě předčasného splacení úvěru zahrnuje právo na snížení nákladů úvěru. Skutková podstata přestupku naopak nezahrnuje vznik škody jako majetkové újmy. Správní orgán tedy nebyl povinen zjišťovat přesnou výši částky, o kterou dlužníci žalobce úvěr „přeplatili“, tedy o jakou konkrétní částku byli nuceni zaplatit více v důsledku nezákonné praxe žalobce.
216. Samotné řízení bylo zahájeno podáním klientky žalobce paní Č. Ta v podaném stížnosti na postup žalobce doložila splátkový kalendář a tabulku umoření úvěru č. 029658; z ní vyplývá, že si od žalobce půjčila částku 20 000 Kč se splatností 14 měsíců – měsíční splátka 2 656,00 Kč. Půjčku splatila po 4 měsících a zaplatila 33 587,60 Kč. Podle splátkového kalendáře jí byla účtována částka 700 Kč měsíčně jako poplatek za sjednání úvěru a částka 132,75 Kč měsíčně jako administrativní poplatek. Obě částky byly účtovány za celou dobu, na niž byla smlouva sjednána, tedy i přes to, že úvěr splatila po 4 měsících, byly jí oba poplatky účtovány 14x celkem 8 329,50 Kč, tedy jako by k předčasnému splacení úvěru nedošlo.
217. Ačkoli, jak již bylo uvedeno, vznik škody není znakem skutkové podstaty přestupku dle § 154 odst. 1 písm. v) zákona, městský soud si pro snazší pochopení a interpretaci svých závěrů „neodpustí“ provést jeden jednoduchý výpočet. Pokud by paní Č. splatila úvěr ve sjednané době, zaplatila by 37 184 Kč (2 656 x 14). Úvěr splatila po 4 měsících – tedy po

třetině a půl sjednané doby, přičemž zaplatila 33 587,60 Kč, tedy pouze o částku 3 596,4 Kč méně, než v případě splacení úvěru ve sjednané době.

218. Přesto, že úvěr zaplatila po ani ne třetině doby, na kterou byl sjednán, a měla jí být vrácena cca 2/3 toho, co by jinak zaplatila, pokud by si peníze ponechala po celou dobu, byla ji vrácena jen pětina. Soud má tak za to, že zde je zcela evidentní, že je obcházeno ust. § 117 právě tím, že je úrok nižší a je nahrazen vysokými poplatky. Ostatně pokud splátka byla 2 656 Kč po odečtení jistiny ve výši 1.429 (20000: 14), poplatky ve výši 832,75 Kč zcela zjevně převyšují zbývající úrok, který při výpočtu $1.429 - 832,75$ Kč je 595 Kč. Soud má za to, že již z toho lze dovodit obcházení zákona. Poplatky za úvěr jsou cca o polovinu vyšší než úrok, právě z důvodu, aby o ně žalobce při předčasném splacení úvěru nebyl zkrácen.
219. K výzvě ČNB žalobce předložil vyjádření ve věci, vyžádaný přehled hospodaření a vzory používaných smluv.
220. Žalobce uvedl, že úhrada za poskytnutí úvěru a výše nákladů za vyhodnocení úvěru zohledňuje reálné náklady, které v souvislosti se sjednáním spotřebitelského úvěru vznikají a kterými jsou mimo jiné:
- (i) provize obchodních zástupců za sjednání úvěru;
 - (ii) mzdové náklady pracovníků oddělení podílejících se na procesu posuzování žádostí o úvěr;
 - (iii) krytí ztrát/defaultu;
 - (iv) provozní náklady ECFS zejména pak:
 - poplatky za ověřování klientů v registru exekucí, dlužnických registrech,
 - náklady na právní a ekonomické poradenství,
 - tiskopisy, spotřeba ostatního materiálu,
 - IT služby a telekomunikace,
 - pronájmy a energie,
 - marketing a propagace,
 - pořízení, údržba a odpisy majetku.
221. Následně ve vyjádření vysvětlil, že úhrada za poskytnutí úvěru kompenzuje náklady spojené s poskytnutím úvěru a jeho správou (zejména náklady na dotazy do registru exekucí, náklady na veškeré tiskopisy, mzdové náklady zaměstnanců a obchodních zástupců, provozní náklady včetně školení a IT). Náklady za vyhodnocení úvěru kryjí zejména náklady spojené s posouzením úvěruschopnosti žadatele o úvěr, tedy náklady vynaložené na dotazování úvěrového registru, mzdové náklady zaměstnanců oddělení risku a ověřování.
222. Uvedené náklady nejsou nijak závislé na době trvání smlouvy o úvěru a v případě předčasného doplacení úvěru se nijak nesníží. Tyto náklady tedy nepředstavují odměnu (úplatu), která by byla žalobci klientem hrazena za poskytnutí úvěru. Žalobce má proto za to, že v případě předčasného splacení má nárok na úhradu za poskytnutí úvěru a náklady za vyhodnocení úvěru v plné výši a ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

223. Uvedené, dle názoru soudu nelze než podrobit kritickému rozboru. Sotva lze přesvědčivě obhájit, že žalobce účtuje poplatek za poskytnutí úvěru zahrnující mimo jiné náklady na dotazy do registru exekucí a poplatky za vyhodnocení úvěru kryjící zejména náklady spojené s posouzením úvěruschopnosti žadatele o úvěr – tedy znovu dotazy do registrů exekucí. Předčasným splacením úvěru se tento poplatek vskutku nesníží, v tom lze dát žalobci za pravdu, zároveň ale není důvod, aby byl účtován za každý měsíc poskytnutí úvěru, neboť jde o jednorázový náklad. Další kapitoly představují provozní náklady, které trvají po dobu splácení, ale jakmile je úvěr splacen, nebudou již dále vynakládány – tedy opět není přípustné, aby byly vyžadovány v celé výši.
224. Žalobce dále v podobě excelové přílohy předložil ČNB
- celkový objem spotřebitelských úvěrů poskytnutých v hotovosti v Kč,
 - počet nesplacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých v hotovosti,
 - celkový objem nesplacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých v hotovosti v Kč,
 - počet předčasně splacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých v hotovosti,
 - celkový objem předčasně splacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých v hotovosti v Kč,
 - počet spotřebitelských úvěrů poskytnutých bezhotovostně,
 - celkový objem spotřebitelských úvěrů poskytnutých bezhotovostně v Kč,
 - počet nesplacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých bezhotovostně,
 - celkový objem spotřebitelských úvěrů poskytnutých bezhotovostně v Kč,
 - počet předčasně splacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých bezhotovostně,
 - celkový objem předčasně splacených spotřebitelských úvěrů poskytnutých bezhotovostně v Kč.
225. Na základě žalobcem předložených podkladů ČNB provedla detailní rozbor smluv o spotřebitelském úvěru – verze SMLD_SUFO_1_2018_5 (verze používaná od 1.5.2018 do 30.9.2018)²⁹; verze SMLD_SDO_2_2018_10 (verze používána od října roku 2018 do března roku 2019)³⁰; - verze SMLD_SUFO_3_2019_4 (verze používána od dubna roku 2019 do září roku 2021)³¹. Dále, v posuzovaném období uzavíral žalobce Smlouvu ve verzi SMLD_SUFO_4_2021_10.
226. Všechny čtyři verze Smlouvy stanovily v části „Povinnosti dlužníka“ následující: *„Pro vyloučení pochybností se stanoví, že (i) pohledávka na zaplacení Úhrady za poskytnutí úvěru a pohledávka na zaplacení Nákladu za vyhodnocení úvěru vznikají v den uzavření této Smlouvy a jsou splatné postupně tak, jak je uvedeno v příloze č. 1, (ii) pohledávky na zaplacení Inkasního poplatku vznikají a jsou splatné postupně tak, jak je uvedeno v příloze č. 1.“*
227. Na výše uvedenou část pak navazovala ve všech čtyřech verzích smlouvy část nazvaná „Právo dlužníka předčasně splatit úvěr“, ve které bylo uvedeno: *„Pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru má Věřitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vznikly v přímé souvislosti s předčasným splacením, spočívajících v individuálním zpracování ukončení úvěrového případu a zanesení dat do informačního systému Věřitele. Výše náhrady nákladu nesmí přesáhnout 1 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem spotřebitelského*

úvěru jeden rok. Není-li tato doba delší než jeden rok, nesmí výše náhrady nákladu přesáhnout 0,5 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru. Výše popsané procentuální limity se nevztahují na úhradu za poskytnutí úvěru a také náklady za vyhodnocení úvěru, které nejsou náklady podle první věty tohoto odstavce a které je dlužník povinen splatit v plné výši“.
(podtrženo a zvýrazněno soudem).

228. Dále, výše uvedené verze smlouvy obsahovaly v části „Splatnost úvěru a výše úroků“ následující text: „Splatnost úvěru, zápůjční úroková sazba a roční procentní sazba nákladů týkající se úvěru z této Smlouvy je uvedena v řádku označeném křížkem níže...“

229. K danému textu pak byly uvedeny 2 tabulky; v případě verze SMLD_SUFO_1_2018_5, smlouvy SMLD_SDO_2_2018_10 a SMLD_SUFO_3_2019_4 se jednalo o následující tabulku:

Splatnost úvěru Zápůjční úroková sazba (p.a.) RPSN

14 měsíců 15 % 272,44 %

17 měsíců 15 % 270,48 %

20 měsíců 25 % 246,22 %

230. V případě verze SMLD_SUFO_4_2021_10 pak totožná část Smlouvy obsahovala tuto tabulku:

Splatnost úvěru Zápůjční úroková sazba (p.a.) RPSN

14 měsíců 8 % 272,44 %

17 měsíců 8 % 270,48 %

20 měsíců 8 % 246,22 %

231. Dále, všechny čtyři verze smlouvy obsahovaly přílohu – „PŘÍLOHA Č. 1 – PŘEDPIS SPLÁTEK“, ve které byla provedena kalkulace splátek spotřebitelských úvěrů s různými parametry (tj. výše jistiny a počet splátek). Všechny čtyři verze smlouvy obsahovaly kalkulaci splátek pro spotřebitelský úvěr poskytnutý ve výši 10 000 Kč se splatností 14 měsíců, 10 000 Kč se splatností 17 měsíců, 10 000 Kč se splatností 20 měsíců, 55 000 Kč se splatností 17 měsíců, 60 000 Kč se splatností 17 měsíců, 65 000 Kč se splatností 20 měsíců, 70 000 Kč se splatností 20 měsíců.

232. Žalobce ve vyjádření ze dne 28.1.2021 uvedl, že poplatek za sjednání úvěru a poplatek za vyhodnocení úvěru jsou v případě spotřebitelského úvěru poskytovaného v hotovosti určeny tak, že zohledňují dobu, na kterou je spotřebitelský úvěr poskytován, a výši jistiny spotřebitelského úvěru. Při výpočtu těchto položek vycházel z průměrných nákladů na poskytování spotřebitelského úvěru v roce 2018, když zohledňoval: (i) provizi obchodních zástupců při sjednání spotřebitelského úvěru, (ii) mzdové náklady pracovníků účastníka řízení podílejících se na posouzení žádosti o sjednání spotřebitelského úvěru, (iii) krytí ztrát z nesplacení spotřebitelského úvěru, (iv) provozní náklady žalobce.

233. Pro rok 2019 předpokládal

- výši nákladů na sjednání spotřebitelského úvěru cca 260 000 000 Kč (s 8 % rezervou pro krytí nákladů pak 280 000 000 Kč),

- uzavření celkem cca 22 400 smluv o spotřebitelském úvěru, výši průměrných nákladů 12 500 Kč na jeden poskytnutý spotřebitelský úvěr s tím, že 85 % těchto nákladů bude

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

uhrazeno prostřednictvím poplatku za sjednání úvěru, a 15 % prostřednictvím úhrady nákladů na vyhodnocení úvěru a drtivou většinu jím poskytovaných spotřebitelských úvěrů budou tvořit spotřebitelské úvěry poskytované v hotovosti s délkou splatnosti 14 měsíců (94 % jím poskytovaných spotřebitelských úvěrů).

234. Správní orgán prvního stupně z uvedených podkladů dovodil, že uvedené čtyři položky dosahovaly dohromady celkové výše 219 965 163 Kč (z celkových nákladů včetně ziskové marže ve výši 280 491 855 Kč); drtivá většina z nich (195 434 154 Kč) měla být uhrazena prostřednictvím poplatku za sjednání úvěru, který tak pokrýval nejen samotný akt poskytnutí spotřebitelského úvěru, ale i jeho následnou správu. Žalobce neoddělil fázi sjednání spotřebitelského úvěru (tj. ověření úvěruschopnosti spotřebitele a poskytnutí spotřebitelského úvěru) od fáze následné správy spotřebitelského úvěru (tj. náklady spojené s poskytnutým spotřebitelským úvěrem až do okamžiku jeho splacení), kdy naopak posledně jmenované náklady začlenil do poplatku za sjednání spotřebitelského úvěru.
235. Jak vidno, správní orgány se věcí detailně zabývaly a skutková zjištění jsou dostatečná a přesvědčivá. Skutkový stav byl zjištěn na základě podkladů předložených žalobcem a jím zpracovaných vyjádření. Postupu správního orgánu není co vytknout.
236. Soudní řád správní rozlišuje několik typů vad skutkových zjištění, které jsou důvodem pro zrušení přezkoumávaného rozhodnutí. Jsou to: a) absence opory skutkové podstaty, z které správní orgán při posuzování věci vycházel, v obsahu správního spisu, b) rozpor skutkové podstaty, z které správní orgán vycházel, s obsahem správního spisu, c) potřeba rozsáhlého doplnění skutkových zjištění.
237. Městský soud neshledává, že by ať již rozhodnutí žalované, nebo jemu předcházející rozhodnutí správního orgánu trpělo některou z vytykánych vad. Ostatně žalobce netvrdí, že by oba poplatky spotřebitelům neúčtoval, respektive nevyžadoval jejich splacení v plné výši i v případě předčasně splaceného úvěru. Sporné podle žalobce je, zda tím naplňuje skutkovou podstatu přestupku. Jde tedy o právní posouzení zjištěného skutkového stavu, nikoli o jeho nedostatečné zjištění.

Ad E) Překvapivost rozhodnutí

238. V nálezu ze dne 24. 2. 2024, sp. zn. I. ÚS 654/03 Ústavní soud vyslovil, že: „Jedním z aspektů práva na spravedlivý proces je na jedné straně postulát alespoň minimální míry předvídatelnosti soudního rozhodnutí, na straně druhé požadavek, aby se soud příslušným způsobem vypořádal s námitkami, jež účastník řízení uplatňuje. Jestliže rozhodnutí soudu je pro účastníka řízení s ohledem na dosavadní stav řízení, stav dokazování, existující procesní situaci, a především uplatněné právní námitky překvapivé, nelze hovořit o tom, že soud dostal své povinnosti poskytovat jednotlivci soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Takové porušení práva na spravedlivý proces je intenzivnější v případě, kdy je taková překvapivost rozhodnutí podepřena skutečností, že obecný soud uplatní ve věci arbitrární postup namísto toho, aby se s námitkou uplatněnou účastníkem řízení řádně vypořádal. Takové rozhodnutí soudu je nutné považovat za výraz libovůle, který je rovněž v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a současně podřívá důvěru jednotlivce v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR).“
239. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Afs 59/2005-83, ze dne 20. 7. 2007, lze tyto závěry nepochybně vztáhnout i na řízení správní. Za explicitní vyjádření této kautely v jednoduchém právu lze podle NSS považovat ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu z roku 2004 (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád); ve smyslu ustanovení § 177 odst. 2 tohoto

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

zákona se uplatní i v řízeních vedených v procesním režimu daňového řádu. V uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud konstatuje: „*překvapivost rozhodnutí pro jeho adresáta je přitom chápána jako projev nepředvídatelnosti rozhodování*“.

240. V podané žalobě žalobce neuvádí konkrétní námitky, proč rozhodnutí správních orgánů označil za překvapivá. Městský soud tedy jen v obecné rovině uzavírá, že žalobce je profesionálem – společností, předmětem jejíhož podnikání je poskytování spotřebitelských úvěrů. Jeho činnost je upravena zákonem o spotřebitelském úvěru, žalobce je povinen se zákonem řídit a lze po něm spravedlivě očekávat, že jeho obsah je mu znám, zejména pokud jde o povinnosti vyplývající pro poskytovatele úvěru a práva, která zákon garantuje spotřebitelům. Žalovaná je orgánem dohledu nad úvěrovým trhem. Je oprávněna činnost žalobce kontrolovat a sankcionovat přestupky. Žalovaná upozornila žalobce, že na základě podnětu klientky Č. zjistila, že žalobce v případech předčasného splacení úvěru postupuje v rozporu se zákonem. Vyzvala žalobce k nápravě a zahájila s ním řízení. V průběhu řízení nedošlo k porušení procesních práv žalobce, všechny jeho podání, podněty a námitky, v obou stupních řízení byly vypořádány. Vydaná rozhodnutí nejsou proto překvapivá.

Ad F) Nepřiměřená výše pokuty

241. Žalobní argumentaci žalobce rozděluje do tří oblastí. Prvně namítá, že doba uplynulá od vytýkaného jednání snižuje jeho závažnost. Dále nesouhlasí se zjištěnými přítěžujícími okolnostmi, a nakonec označuje výši uložené pokuty za nepřiměřenou.
242. Městský soud předně konstatuje, že výše pokuty musí odrážet závažnost přestupku, způsob jeho spáchání, následky a okolnosti, za nichž byl spáchán. Uložená sankce se musí vázat toliko na posouzení protiprávního jednání, za které je obviněný trestán, a okolnosti jeho spáchání.
243. Pokud jde o dobu, po kterou bylo správní řízení vedeno, žalobce cituje náleze Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp.zn. Pl. ÚS. 15/19. K tomu je nutno zdůraznit, že uvedený náleze řeší otázku promlčení odpovědnosti za přestupek, když pod bodem 60 uvádí, že „*v základu institutu promlčení trestní odpovědnosti či odpovědnosti za přestupek je myšlenka, že uplynutím času slábne, až docela zanikne potřeba trestněprávní reakce na čin jak z hlediska generální prevence, tak z hlediska individuální*“. Jednání žalobce promlčeno není a žalobce to ani netvrdí.
244. Otázku, nakolik musí být přihlédnuto k době, která od spáchání přestupku uplynula, příležitostně zodpověděl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 5. 2021, č. j. 2As 257/2020-37, když uvedl: „*Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva ovšem neplyne výslovný požadavek, aby smluvní státy v trestních řízeních „kompenzovaly“ nepřiměřenou délku řízení zmírněním trestu. Tato forma „kompenzace“ tedy neplyne přímo z práva na přiměřenou délku řízení. Nejvyšší správní soud proto již dříve dospěl k závěru, že „tato forma „kompenzace“ porušení práva na přiměřenou délku řízení by musela být založena přímo na rozhodnutí zákonodárce, což učinil výslovně toliko pro ukládání trestů v trestním řízení“ (rozsudek ze dne 16. 5. 2019, č. j. 9 As 56/2019–28, bod 21). Správní orgány proto mohou při posuzování druhu a výše sankce vzít délku trvání správního řízení v potaz, avšak nemusí se jí nutně zabývat, neshledají-li ji pro individualizaci trestu relevantní a přestupce se vůči překračování lhůt nebrání k tomu určenými prostředky“ (zvýrazněno soudem). Shodný závěr uvádí též např. v rozsudku ze dne 21. 5. 2020, č. j. 9 As 246/2019-58.*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

245. Žalovaný se s totožnou námitkou žalobce vhodně vypořádal. V napadeném rozhodnutí pod bodem 162 a následující správně odmítl argumentaci žalobce jím uváděnými soudními rozhodnutími (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2013, č. j. 6As 57/2012–28, i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012 sp. zn. 7 Tdo 817/2012). Shodně se žalovaným městský soud pokládá za relevantní, že žalobce upravil svůj podnikatelský plán a formuloval smluvní dokumentaci předkládanou klientům tak, že v případě předčasného splacení úvěru vyžadoval úhradu obou sporných poplatků v plné výši. Tímto způsobem žalobce postupoval v období od 26. 10. 2019 do 24. 11. 2021 (pozn. posledním případem ve výše uvedené statistice pak byl spotřebitelský úvěr č. 0326527, který byl sjednán dne 24.7.2020 ve výši 55 000 Kč, a který měl být splacen prostřednictvím dvaceti měsíčních splátek. Poplatek za sjednání spotřebitelského úvěru činil v tomto případě částku 36 850 Kč, a poplatek za vyhodnocení spotřebitelského úvěru částku 5 685,42 Kč. Tento spotřebitelský úvěr byl předčasně splacen dne 24.11.2021.), tedy po dobu takřka 2 let, přičemž se jednalo o více než 50 případů denně. Celkem bylo zachyceno více než 26 000 případů. Je samozřejmé, že takto rozsáhlá činnost, navíc ekonomicky komplikovaná, si vyžádala obsáhlé a relativně déletrvající šetření ze strany žalované. Správní orgán prvního stupně přitom vyzval žalobce, aby přijal taková opatření, kterými budou výše uvedené nedostatky odstraněny již podáním ze dne 28. 5. 2020. Pokud by žalobce na výzvu zareagoval včasnou změnou své činnosti, řízení by netrvalo takovou dobu, kterou nyní žalované vytýká. Ze správního spisu se ostatně nepodává, že by žalobce využil právních prostředků k urychlení řízení, ať již formálně návrhem na vydání opatření proti nečinnosti dle § 80 správního řádu, či jen neformálně dotazem na stav řízení, případně žádostí o rychlejší postup ve věci.
246. Městský soud tedy uzavírá, že žalobce sám neinicioval urychlení správního řízení, délka vedeného řízení vzhledem k rozsahu a složitosti věci není nepřiměřená, správní orgán prvního stupně nebyl nečinný. Především pak správní orgán nebyl povinen při ukládání sankce délku řízení zohlednit a nepochybil, pokud tak neučinil.
247. Co se týče přítěžujících okolností, žalobce nesouhlasí s hodnocením zaujatým správním orgánem, pokud jde o charakteristiku jeho klientely.
248. Žalovaná v napadeném rozhodnutí (bod 190) přesvědčivým způsobem vysvětlila, z jakých důvodů se ztotožnila se závěry rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, který uvedl, že na základě vlastní činnosti coby orgánu dohledu nad oblastí spotřebitelských úvěrů je mu známo, že spotřebitelské úvěry v hotovosti vyhledávají zejména spotřebitelé, kteří mají horší úvěruschopnost/bonitu. Zpravidla se jedná o osoby, na jejichž majetek je vedena exekuce a z tohoto důvodu preferují hotovostní platební styk a držení hotovosti, neboť finanční prostředky poskytnuté jim bezhotovostní formou – např. převodem na bankovní účet – mohou být takřka automaticky předmětem exekuce.
249. Městský soud uvádí, že přítěžující okolnosti zákon o přestupcích upravuje v § 40. Z judikatury správních soudů vyplývá, že při určení druhu správního trestu a jeho výměry správní orgán přihlédne k demonstrativně uvedeným okolnostem, které mají vliv na míru společenské škodlivosti přestupku. Jedná se pouze o demonstrativní výčet okolností, tedy nejenže je možné s ohledem na specifika správního trestání přihlížet k okolnostem dalším, ale není ani nutné přihlídnout vždy k těm okolnostem, které jsou vyjmenovány v § 37 zákona o přestupcích, pokud v konkrétním případě nebudou mít pro posouzení společenské škodlivosti přestupku význam. Navazující ustanovení (§ 38 až 40 tohoto zákona) pak blíže vymezují okolnosti ovlivňující povahu a závažnost přestupku a rozvádí,

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

kteřé okolnosti lze považovat za polehčující a přitěžující. Rovněž v těchto ustanoveních jsou nicméně užity demonstrativní výčty, a proto správní orgán může přihlížet i k dalším okolnostem v zákoně neupraveným

250. Správní orgány v řízení o přestupku přitom nejsou povinny přitěžující a polehčující okolnosti důsledně odlišit, nýbrž postačí, když přezkoumatelným způsobem popíší, ke kterým skutečnostem při ukládání výše sankce přihlédly a ke kterým, i přes námitku žalobce, nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2017, č. j. 7 As 332/2016–44, rozsudek ze dne 28. 6. 2017, č. j. 6 As 301/2016–36 či rozsudek ze dne 20. 12. 2017, č. j. 6 As 297/2017–34 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. května 2019, č. j. 1 As 284/2018–32).
251. Žádný z uvedených principů nebyl postupem žalované porušen. Jak již soud konstatoval, žalovaná je (mimo jiné) orgánem dohledu nad finančním trhem a z podstaty této činnosti je obeznámena s prostředím poskytování úvěrů a charakterem jak subjektů, které úvěry poskytují, tak těch, kteří je čerpají. Nelze ničeho vytknout, pokud na základě zkušeností, vyplývajících z její činnosti vyvodila, jaký typ klientů převážně využívá úvěrů poskytovaných žalobcem. Vzhledem k tomu, že žalobce poskytoval hotovostní půjčky nižších částek (řádově desítky tisíc) se soud ztotožňuje s tím, že takovou půjčku budou využívat lidé, kteří mají jen malou nebo žádnou finanční rezervu (úspory), kterou by mohly aktuální nedostatek peněz překlenout a rovněž nižší sociální kapitál – možnost získat nezbytnou hotovost půjčkou v rodině nebo v okruhu známých. Zároveň mají omezenou možnost získat bankovní úvěr.
252. Nepochybně je přitěžující okolností, pokud žalobce své protiprávní jednání realizoval právě na úkor těchto lidí.
253. Druhou přitěžující okolnost spatřuje správní orgán v tom, že žalobce v protiprávním jednání pokračoval i poté, co mu správní orgán sdělil, že jeho postup není v souladu s § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru, což učinil výzvou ze dne 28. 5. 2020.
254. Městský soud neakceptuje vysvětlení žalobce, že nebylo možné zavedenou praxi okamžitě změnit, s ohledem na rozsah činnosti a za situace, kdy právní výklad nebyl jednoznačný. Rovněž odmítá že je *„nepřiměřeně přísné a formalistické, pokud prvostupňový orgán pokračování v údajném protiprávním jednání automaticky přikládá k tíži žalobce“*, lze si jen sotva představit, komu jinému by prvostupňový orgán měl zjištěné jednání přičítat.
255. Předně je to žalovaná, kdo jako dohledový orgán stanovuje „pravidla hry“, a pokud upozornila žalobce, že jeho podnikání je v rozporu se zákonem, bylo povinností žalobce činnost ukončit, a to bez prodlení. Bylo povinností žalobce změnit podmínky smluv – ostatně používal jen 4 smluvní typy, jejich změna si jistě nemohla vyžádat mnoho času a zejména byl povinen ihned ukončit zavedenou praxi a přestat dlužníkům, předčasně splácejícím úvěr, účtovat oba poplatky. Z hlediska ekonomického je totiž třeba nahlédnout na projednávanou věc odlišným způsobem, než jak žalobce činí. V případech, kdy dlužníci splatili úvěr v souladu se smlouvou, v dohodnutých splátkách, žalobci nevznikla žádná ztráta. V případech, kdy došlo k předčasnému splacení, se žalobce obohatil na úkor dlužníků v rozporu se zákonem, získané částky tvořily zisk žalobce protiprávně. Nad to, žalobce měl celou částku úvěru k dispozici dříve, než předpokládal, a tuto mohl znovu poskytnout jako úvěr a získat další úrok.

256. Co se týká samotné výše uložené pokuty, městský soud v obecné rovině předně uvádí následující: Podle usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 9/2008–133 platí, že odmítne-li účastník řízení doložit nebo nedoloží-li své majetkové poměry, je správní orgán oprávněn vyjít pouze z údajů, které vyplynuly z dosavadního průběhu správního řízení. Nevede-li tento postup k přesnému výsledku, může si správní orgán učinit základní představu o příjmech a majetku účastníka řízení i na základě odhadu (tzn. do určité míry obdobně jako trestní soud při posouzení majetkových poměrů pachatele odhadem při určování výměry peněžitého trestu; obdobně též rozsudky ze dne 26. 7. 2018, č. j. 2 As 425/2017–33, nebo ze dne 17. 10. 2018, č. j. 6 As 311/2017–41).
257. Správní orgán prvního stupně vyšel z Výroční zprávy za rok 2021, podle níž žalobce dosáhl v roce 2021 kladného výsledku hospodaření po zdanění 51 993 000 Kč, v roce 2020 kladného výsledku hospodaření po zdanění ve výši 47 695 000 Kč a v roce 2019 kladného výsledku hospodaření po zdanění ve výši 46 101 000 Kč. Žalobce vykazoval zisk nad rámec horní sazby pokuty, kterou mu je v souladu s § 154 odst. 3 písm. c) ZSÚ správní orgán oprávněn uložit.
258. Na základě výše uvedeného dospěl správní orgán k závěru uložit žalobci pokutu ve výši 2 500 000 Kč, kdy pokuta ukládaná v této výši dosahuje 12,5 % zákonem stanovené maximální výše pokuty, tj. pohybuje se na spodní hranici zákonného rozpětí.
259. V podané žalobě žalobce uvedená zjištění správního orgánu nerozporuje a ke svým majetkovým poměrům neuvádí žádné konkrétní údaje. Městský soud proto nemá prostor, aby přezkoumal přiměřenost pokuty vzhledem k finanční situaci žalobce.
260. Soud se dále zabýval návrhem žalobce na moderaci sankce. Podle ustanovení § 78 odst. 2 s. ř. s.: *„Rozhoduje-li soud o žalobě proti rozhodnutí, jímž správní orgán uložil trest za správní delikt, může soud, nejsou-li důvody pro zrušení rozhodnutí podle odstavce 1, ale trest byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši, upustit od něj nebo jej snížit v mezích zákonem dovolených, lze-li takové rozhodnutí učinit na základě skutkového stavu, z něhož vyšel správní orgán, a který soud případně vlastním dokazováním v nikoli zásadních směrech doplnil, a navrhl-li takový postup žalobce v žalobě.“*
261. *„Zákonným požadavkem, který činí z moderace normu aplikovanou jen výjimečně, je požadavek na „zjevnou nepřiměřenost“ správního trestu. Nestačí tedy nepřiměřenost trestu, ale musí tu být dána nepřiměřenost „zjevná“. Při úvahách o „zjevně nepřiměřené“ výši trestu musí soud vycházet z patřičných zákonných kritérií pro ukládání správního trestu. Moderaci správního trestu musí soud dostatečně a přezkoumatelně odůvodnit.“* (KÜHN, Zdeněk a Tomáš KOCOUREK. § 78 Rozsudek. In: KÜHN, Zdeněk, Tomáš KOCOUREK aj. Soudní řád správní: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-10-20]. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.)
262. K podmínkám, za nichž může soud přistoupit k moderaci trestu uloženému za správní delikt, se opakovaně vyjadřuje četná judikatura správních soudů. Tak v rozsudku ze dne 20. 12. 2012, č. j. 1 Afs 77/2012–46, Nejvyšší správní soud uvádí: *„[k] moderaci trestu podle § 78 odst. 2 s. ř. s. může soud přistoupit tehdy, jsou-li naplněny zákonné podmínky vymezené v citovaném ustanovení, tedy 1) není dán důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost, 2) ve správním řízení byl dostatečně zjištěn skutkový stav věci, 3) žalobce včas uplatnil návrh na moderaci sankce a 4) uložený trest je zjevně nepřiměřený. Pokud jsou všechny podmínky vyjmenované v ustanovení § 78 odst. 2 s. ř. s. kumulativně splněny, vstoupí soud při ukládání sankce do pozice správního orgánu a nahradí jeho úvahu o výši sankce úvahou vlastní.“*

Jak krajský soud v napadeném rozsudku správně poznamenal, smyslem a účelem moderaace trestu „není hledání "ideální" výše sankce soudem místo správního orgánu, ale její korekce v případech, že by sankce, pohybující se nejen v zákonném rozmezí a odpovídající i všem zásadám pro její ukládání a zohledňující kritéria potřebná pro její individualizaci, zjevně neodpovídala zobecnitelné představě o adekvátnosti a spravedlnosti sankce“

263. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012-36, „[p]rostor pro zohlednění přiměřenosti ukládané sankce podle § 78 odst. 1 s. ř. s. by byl dán pouze tehdy, pokud by vytýkaná nepřiměřenost měla kvalitu nezákonnosti, tj. v případě, že by správní orgán vybočil ze zákonných mantinelů při ukládání pokuty, jeho hodnocení kritérií pro uložení pokuty by postrádalo logiku, správní orgán by nevzal do úvahy všechna zákonná kritéria, uložená pokuta by byla likvidační apod.“
264. Soud při výkonu moderačního práva tedy zkoumá, „zda nedošlo k excesu při individualizaci trestu, tedy zda a jak bylo přiblíženo ke všem specifickým konkrétního případu a zda byl v rámci zákonné trestní sankce vybrán pro pachatele takový druh trestu a v té výměře, která splní účel trestu a není zjevně nepřiměřená“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2010, č. j. 7 As 71/2010-97). Majetkové poměry pachatele jsou jednou z okolností významných pro určení individuální výše pokuty, včetně požadavku na její nelikvidační výši. Samotné majetkové poměry bez dalšího automaticky nevedou k uložení nižšího trestu, vedou však k individualizaci uloženého trestu tak, aby trest splnil své funkce (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2021, č. j. 1 As 498/2020-29).
265. Jak soud již uvedl, v napadeném rozhodnutí žalovaná řádně a přezkoumatelným způsobem odůvodnila výši uložené pokuty, žalobce v podané žalobě nepředkládá žádné konkrétní skutečnosti, pro něž by soud mohl dojít k závěru, že uložená pokuta je nepřiměřená, či přímo likvidační, naopak majetkové poměry, jak byly zjištěny správním orgánem prvního stupně, vedou soud k závěru, že pokuta byla vyměřena ve výši odpovídající škodlivosti jednání žalobce, délky doby po kterou žalobce přestupek páchal a to i po upozornění na protiprávnost tohoto jednání, přičemž pro žalobce likvidační není.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

266. S ohledem na vše shora uvedené dospěl soud k závěru, že rozhodnutí žalované, kterým byl rozklad žalobce zamítnut, bylo vydáno v souladu se zákonem a shora uvedené žalobní námitky uplatněné žalobcem nejsou důvodné. Soudu tedy nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítnout.
267. Výrok o nákladech řízení má oporu v § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce v řízení úspěšný nebyl, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nepřisluší. Žalované, která měla v řízení plný úspěch, však žádné náklady spojené s tímto řízením nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 18. prosinec 2024

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.